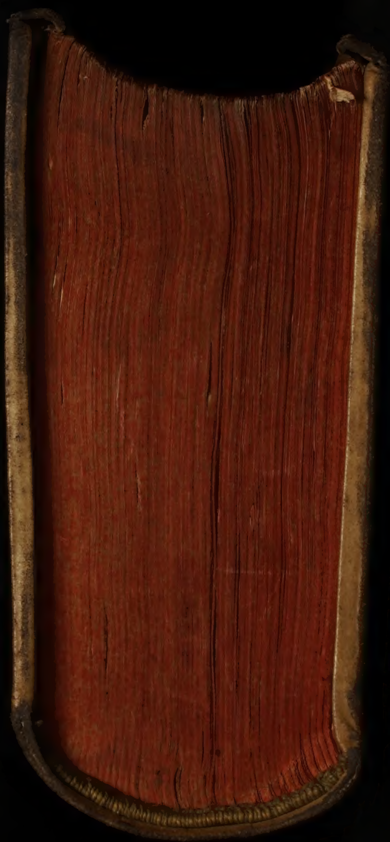
BARTHOLOM. CASTELLI
Lexicon Medicum
1644
Guliel. Johnson
[L]exicon Chym[icum]
1652.

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 333,761
COLLECTION

4. 5. 17.

A. E. M. Schleizer.

LEXICON CHYMICUM.

Cum

Obſcuriorum Verborum,

Et

Rerum *Hermeticarum*,

Tum

Phraſium *Paracelſicarum*,

In Scriptis ejus:

Et aliorum *Chymicorum*, paſſim occurrentium, planam explicationem continens.

Per *Gulielmum Johnſonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat *G. D.* impenſis *Gulielmi Nealand*, apud quem proſtant venales ſub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato Duck-lane, 1652.

Doctißimo viro, Francisco *Prujean, re medica, et aliis bonis Literis absoluto, Societatis Medicorum Londinensium Præsidi, et reliquis ejusdem Societatis Collegis ornatißimis hos teneros ingenii sui flosculos,*

Gulielmus Johnsonus,
in Chymica artifex,
Dicat dedicatque.

CUm ob singularem vestrã erga me benevolentiã (viri doctissimi) saluti communi, publicæque utilitati

 litati

tati ſedulo ſtudentes, officinam *Chymicam*, ſeorſum in horto Collegii veſtri erigendam curaviſſetis, et me (licet indignum) Artificem veſtrum accerſiviſſetis, et hujus operis peritiſsimos Collegarum veſtrorum Iſoſtates inſtituiſſetis, (ut veſtris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora; tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretioſiora, tanto ſincerius componerentur: non potui non ſtudere, quin totis viribus meis, non ſolum gratitudinis erga vos meæ teſtimonium exhiberem, ſed etiam vobis, et publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem:

derem : ad cujus opus preſtandum, (mei exilitatis ingenii conſcius) in ſubſidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritiſsimos, *Baſilium Valentinum* Paracelſi præceptorem, *Theophraſtum* Paracelſum, *Martinum Rulandum*, *Iohannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam uſus fuit ipſe *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaelem Toxiten*, *Iohannem Baptiſtam Vanhelmont*, & alios ejuſdem ordinis & doctrinæ viros, ex cujus plenis meſsibus, ſecundum meum tenue judicium, exiguum hoc ſpicilegium feci : Inſerui ſolummodo neceſſaria ; ſuperflua, confuſa, & male congeſta,

geſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſsimis, dicat, conſecratque.

Auguſti 12. *Anno ſalutis humanæ,* 1651.

Veſtrum ſtudioſiſsimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui

Aperui Spagyrus ſecreta latentia terræ,
Abdita rimatus viſcera ut arte queam:
Primitias veſtro conſigno gratus amori
Et vobis dico (ſit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc gratæ pignora mentis,
Ut mea pro vobis ſint meliora velim:
Sint licet exiguæ, ſunt primæ *meſſis ariſtæ,*
Det Deus inceptis vela ſecunda *meis.*

G. I.

Prefatio ad Lectorem.

Non possum, non admirari, quod adversarii Paracelsi, *cum nihil calumniarum juste habeant, quod illi obtrudant, illum obscure scribere, & verbis excogitatis sua de stu-dio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de* Johanne Baptista Vanhelmont, *illum continue agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana deprome-re,*

re, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palum patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare Wierum medicum intuentem Paracelsum, ægros suos pene usque ad miracula curasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiose torquendo, & sinistre interpretando incomparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem Theophrasti,

quam

quam quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus, *vel alii interpretati sunt; quæ* Oporinus *ipse, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cum* Basilea Argentoratum *una navigarent, cum pænitentia agnovit, uti ipse* Toxites *testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ* Fullerus *noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum scriptoribus de* Paracelso, *vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter* Erasmum Roterodamum, *sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares medicos, &* Paracelsum,

ſum, *levi intuitu circumſpexiſſet. Sed Epitaphium* Paracelſi, *in muro prope* S. Sebaſtianum, *in noſocomio ſpectemus, ab Antiſtite* Salisburgenſe *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelſus, *Inſignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropiſin, aliaque inſanabilia, corporis contagia, mirifica arte ſuſtulit, & bona ſua in pauperes eroganda, collocandaque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris, 24 *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelſo *hoc tempore ſufficiant. Si obſcurior eſt* Paracelſus, *& ejus ſcripta magis intricata ſunt, quam exili valeant aſſequi ingenio, ut fateri*

cog=

cogantur, illorum inſcitiæ tribuendum eſt, alioqui ea non dicerent obſcura, & non intelligibilia. Et reprehenſio de rebus non intellectis cæcitas & ſtoliditas dici poßit. Nec eſt Doctrina Pacelſi *repudianda, quia* Græcorum, *& infidelium Scholis non arridet. Non enim magis aſſentiendum eſt* Græcorum *figmentis, quam certo Dei Verbo, cui ſoli Chriſtiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei ſuffultam, quam* Græcorum *tenebras ſequamur. Illius gloriam ſectantur, ſed recta non quæritant via.*

Quicquid præclarum eſt vendit
(Deus omne labore.

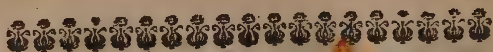
Si

Si Paracelſum *vincere contendent ejus adverſarij, non hominum præſertim infidelium authoritatibus id faciant, ſed Scripturarum Dei, quibus vera Philoſophia innititur.* Nec Paracelſo *aſſentimur, uti viro doctiſsimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *ſed magis amica Veritas. Nec temere legendus eſt* Paracelſus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi niſi Sacerdotibus, ſic* Paracelſi *abditis, niſi doctis & probis viris nemini datur admiſsio. Qui hæc paucula abſtruſa collecta, ſerie & ſedulo legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra ſunt, quibus in=*

involuta & implicata est rei veritas signatæ, ut falernum in uva, & aurum in scoria. Mea propria non esse fateor, modo per me in fasciculum reducta, & digesta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum a me patefacta) alij magis habiles & idonei stimulentur. Oportet discentem docenti credere; habetis Doctores ipsos instruentes, me solummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro vestro commodo suscepi, mihi non vertatur in vitium, sed in gratiam, in cujus spe

Vestrum studiosus acquiesco.

G. J.

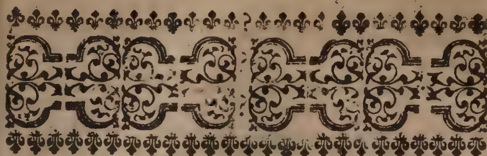

In Librum.

Tecta ſub obſcuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelſus* opem:
Hic facili monſtrata via, reſerantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modo, nunc prompta, & lucida (cernes,
Quo melius ſtudiis mens foret apta tuis.
Hunc lege faſciculũ, brevis eſt, tamen ardua (monſtrat,
Inſtar multorum ſit liber iſte tibi.

N. H.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM.

A

Lces, ab ἄλκη, fortitudine, magna Bestia : animal est gregarium, bisulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus est, natura timidū, morbo cōmitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus speciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, sed Maris solum; nec pulli, sed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter festum assumptionis Mariæ & nativitatis ejusdem.) Plus etiam unguibus posterioribus, quam anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii sinistro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præscindendas esse. *Andre*, Baee. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in dosi a scrupl. ss. ad scrupl. j. cum vehiculo specifico.

Ungula specifica virtute celebratur adversus Epilep-

ſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tam interno, quam externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta ſpecifica.

Externe includitur particula annulo, & geſtatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus eſt, ita ut palmam reſpiciat: vel geſtato, eidem digito in annulo de induſtria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulſui, immittitur etiam in aurem, (ſiniſtram) & ſuſpenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignoſci, quem gratum ſuffitu exhibet.

Acte, Ebulus, ſeu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, ſecundum præſcriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad ſiſtendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abeſamum, Lutum rotæ.

Abeſum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Eſt exaltatio crebris infuſionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Eſtque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Eſt abſtractio per partem ſuperiorem. Perficitur variis modis in ſiccis quæ lenius adhærent, deterſio fieri poteſt per Leporinum pedem, & ſimilia: Quædam penna, cultello, ſpathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus aſtricto panno, vel ſcopis ſetaceis ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Eſt Sulphur.

Abeſſi, Idem quod Rebis. Nempe ultima ciborum materia.

Achabi, Eſt aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Est Sal.
Acartum, Est Minium. acastum.
Acaid, Est acetum, vel acetosum.
Achamech, Est superfluitas argenti.
Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.
Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.
Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse a natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin.*

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurũ duplex Indica cognatus colore Cristallo translucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantum habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultet, incudesque ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur a sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & a plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipue in *Cappadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur, vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut

ut possit videri lacustre quasi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie nisi fallor, balla marinum vocant.

Dioscor. & *Plin.* *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues e spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adebem est, *Albobonec*, Est Lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi, ved *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados, Est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram, Est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adsamar, est Lotium.

Aer, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum, est album.

Acetum de fecibus *aceti* distillatum, est acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par*. lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit a Cristallis fæcum aceti distillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius, & digere in fimo, tandem distilla: & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est Acetum radicatum.

Acordina, eſt Tuthia *Inda*.

Acortinus, eſt Lupinus.

Acureb, eſt vitrum.

Acuſto, eſt nitrum.

Alaurat, eſt ſal nitrum.

Acetum, Philoſophorum eſt aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent. hydor ſophorum.

Acetum radicale eſt acetum diſtillatum ex ſua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua ſolvens.

Adamita, eſt Tartari quædam ſpecies.

Adech, eſt interior & inviſibilis homo noſter, qui ſingulorum exemplaria præfigurat in animo noſtro, quæ manibus ſuis poſtea fingit ac imitatur: exterior iſte homo noſter viſibilis, uterque juxta ſuam naturam operatur, inviſibilis inviſibilia, ſenſibilis ea quæ ſub ſenſum cadunt, ſub eadem forma tamen.

Æs, ſeu *Cuprum*, a Chymiſtis Veneri tribuitur, eſt corpus metallicum lucidum, rubedine fuſca participans ignibile & fuſibile.

Eſt quaſi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymiſtæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terreſtri, adurente, rubro, non claro, & ex tali ſulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis coiens cum generoſa matre id eſt cum argento vivo bonæ ſubſtantiæ, generat æs, filium tam lividum fuſcæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, Marchaſita, item ex aliis ſpeciebus, ut ex lapide fiſſili Iſlebiæ: & ex nõnullis terræ

terræ generibus luteis & purpureis: Chrysocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non semper cuprum denotat, sed quandoque aurum vel argentum à natura sine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per se generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modo ex aliis arte humana separatis. Primò natum in *Galilea*, sed in parva quantitate. Nostris temporibus visum est simile, sed rarò, nec nisi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis subterraneus, invisibilis & sulphureus, qui lapides sub montibus adurit in carbones gagati persimiles, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præsertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum se præbet vno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipsum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres causam ejusmodi flagrationis admirati, nec valentes eam post multam indaginem reddere, tandem eo desperationis devenerunt, ut inter celeberrimos philosophos, physicos, atque medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum sese conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Caius Plinius* ejusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores sustinuisse ut nihil scirent, præter ea quæ damnosam mortem inferunt, existimãtes, satiùs esse non vivere, quàm non scire, quæ tamẽ non ignorabunt esse transitoria. Mulierculæ quidem, absoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aeri pateat aditus, ad hunc modum prorsus emoritur & suffocatur ignis, qui nisi-

per

per aërem, & in ipſo vivit. Si tamen priuſquàm extinctus ſit omnis, ut vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reviviſcit, ac in priſtinum ſtatum redit. Non ſecus de æthneo judicandum, qui ſuam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verùm non caret ſuis ſpiraculis circũ terræ globum hiantibus, per quæ, modo per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò ſuis careat ſpiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat neceſſum eſt. Videte quæſo quàm aniles cauſæ philoſophos infideles moverunt, atque torſerunt in mortem uſque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de myſterio magno increato Paracelſum interpretatus ſui libro, qui de luce naturæ inſcribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum ſit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur ſpiritus ignei, vel ſpirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, ſphericæque prunæ, idque in ſulphureis montibus.

Alcali dicitur ſal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujuſque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & ſolidæ.

Æs, dum ita. 1. Eſt in ſua vena in fodinis ſc. ubi plurimum eſt pyrites, id eſt marchaſita, nativas illas cauſat ſpecies Vitrioli Colchitis, Miſi, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus ſpeciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs uſtum. 4. Extinguitur & fit ſquama æris 5. Excuditur & fit ſquama æris. 6. Jam in excocti ſuperficie, fit ærugo raſilis.

Æs eſt duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod ſine excoctione tale eſt, venulæ implicatæ interdũ cernuntur, interdum totæ bracteæ

bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id eſt, marchaſita; item ex aliis ſpeciebus, ut ex illo lapide fiſſili Iſlebiæ, præterea ex nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chryſocolla, & cæruleo etiam ut aurum.

Æs uſtum noſtro tempore, fit ex ipſo ære cremato, ſulphure & ſale. Laudatur potiſſimum Memphiticum, & Cypriacum a *Dioſc.* Aſtringit, ſiccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, conſumit ea quæ ſunt impedimento in ulceribus.

Æs uſtum, eſt Crocus Veneris. *Par. l.* 5. de natura rerum pag. 420.

Æs Hermetis, vere & proprie, eſt corpus imperfectum nondum præparatum, ſicut eſt initio: Eſt Mercurius, pulvis ſolis, caput corvi, æs noſtrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum noſtrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arſenicum, nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, ſanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri ſpecies 26. numerantur a *Rul.* pag. 10. & 11. ſi plura ſcire cupis, & diſtinguit æruginem æris in 65. ſpecies a pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, eſt
- 1 Raſile eſt,
  - 1 Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo effloreſcit: hæc pauca ſed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2 Factitium fit in ſuperficie æris, & eſt triplex,
    - 1 Raſile quia raditur.
    - 2 Vermiculare a ſcolice verme, quæ in vermicularem creſcit.
    - 3 Aurifabrorum, quæ eſt factitia Chryſocolla.
- 2 Sciſſile
  - 1 Nativum quod eſt vera Chryſocolla, id eſt glutinum auri.
  - 2 Factitium, Aurifabrorum, viride, raſile, Chryſocolla fictitia.

Ætites,

Ætites, a Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ fine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus, cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Mottefchanus, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi aer continetur: qui plura scire desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21, 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affcos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Cerusa.

Asrob, est plumbum nostrum.

Alahabar, alchonor, alastrob, alomba, agar, algit, algerit, est Calx.

Ahusal, est arsenicum sulphur. *Akibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alafor, est sal alkali.

Alatua,

Alatan, eſt lythargirium plumbi.

Ahenum, eſt vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejuſdemque fere latitudinis cuſum: Hujus faſtigio cooperculum ſequentem in modum formatum, illiuſve limites rite claudens imponendum eſt. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inſervire debet) ad amplitudinem imponendi vaſis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere poſſit. A latere vero alterutro propè aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida ſuffunditur, & defectus expiratæ aquæ ſuppletur, perforatur. Uſus hujus aheni cum operculi in balneis frequentiſſimus eſt.

Akon, *Cos*, eſt lapis quo cultri acuuntur aliaque inſtrumenta. Hujus variæ ſunt ſpecies, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis eſt quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabaſtrites, eſt lapis ex ſpeciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus ſunt tres ſpecies.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repreſentat, & hanc ſpeciem proprie intelligit *Dioſcorides*, cum inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, duritias cum pice aut reſinâ diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborca, eſt Mercurius.

Albaras,

Albaras, eſt Arſenicum.
Alberick, eſt album æris.
Albetud, eſt Galbanum.
Albi, id eſt ſublimati.
Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.
Albot, eſt crucibulus.
Albotar, alfidas, eſt Ceruſa.
Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.
Alcady, eſt atramentum album.
Alzegi, Atramentum.
Alcaol. eſt lac acetoſum, vel Mercurius.
Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guaiaco.
Alcebris vivum, eſt Sulphur.
Alchitram, eſt ole. Juniperi, pix liquida; arſenicum præparatum ad abluendum.
Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.
Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.
Alcol, eſt Acetum.
Alcohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.
Alcone, eſt Aurichalcum.
Alcor, eſt æs uſtum quaſi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.
Alcore, eſt quidam lapis, habens folia ſimilia argento.
Alcubd, *Alumbair*, eſt butyrum crudum.
Alech, eſt vitriolum.
Alecharith, eſt Mercurius.
Alechil, eſt tripes.
Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut *Albertus*

Albertus vult galli castrati; post quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotoniensem in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restringuit sitim.

Alesantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Altahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc aiunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Liquor *Altahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini a vino separatur, ita ut accensum ardeat, donec totum consumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelsi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud est, quam purior & mundior substantia ab impura separata; ut *Alcool* Antimonii Paracelso nihil aliud quam hoc Autor vult, ut Antimonium non modo atteratur pistillo, & mortario, sed etiam in volatilem suam substantiam, a suo naturali colore non immutatam. Idque solo ignis & caloris beneficio regimineque fieri necesse est, ut postquam vulgariter contritum fuerit, philosophice tandem alteratur sublimationibus, quæ pistilla sunt philoso. & mortaria. Docet alio loco hanc sublimationem fieri debere sine omni capite mortuo. Constat itaque nihil fæcum affuisse ante sublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non possunt, qui a vulgari tritione antimonium sublimant in fuliginem albam.

Sed

ſed ejuſmodi ſublimátio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minime liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alchabeſt, vel *althabeſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, eſt ſulphur vivum.

Alcofol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium: Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth eſt ſal mercurii, vel ſal philoſophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Aluſar,

Alusar, est Manna.

Amalgama, est impastatio auri, argenti, vel alterius cujusque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, est lapis alumini scissili vel plumoso natura conditioneque similis, igne non uritur, quapropter & salamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Amnis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali*.

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liquescit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anachthron*, species est salis, quod super petras in modum usneæ albæ & lapideæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falso putarunt antiqui fel esse vitri, cum sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra saracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia essata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradisum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus, eſt rerum efficacia.

Aniada, ſunt fructus & vires Paradiſi & Cœli, ſunt etiam Sacramenta Chriſtianorum, in Phyſicis vero ſignificant aſtrales vires, atque Cœleſtes, ut ſunt, quæ per influentiam, imaginationem, æſtimationem, & Phantaſiam nos ad vitam longam provehunt, ex dono Dei tamen, & ad æternam ſollicitant.

Anodina, ſunt indormitiva medicamenta.

Anodus, eſt id quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius, lapis Philoſophicus.

Anima ſaturni, eſt Altey, atque dulcedo plumbi ſuaviſſima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philoſophicus, eſt menſis communis.

Anotaſicr, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, eſt ſal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, eſt ſal compoſitum.

Alexir, eſt medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Alezaram, eſt lotura plumbi.

Agallium, eſt Aquilegium ſpinoſum, reſta bovis, ſive aratri remora dicta.

Agreſten, ſignificat potum ex pomis vel berberis, ſiceram, ſeu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, eſt flos æris.

Alfacta, eſt diſtillatio.

Alfadidam, eſt ſcoria ferri.

Alfatida, eſt Cuprum uſtum, vel Laminatura Veneris.

Alfuſa, eſt Tutia.

Algali, eſt Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeriæ, *Algerie*, eſt Calx.

Aligulus, eſt Confectio.
Alcafiel, eſt Antimonium.
Alkalia, eſt Vas.
Alkale, eſt oleum Gallinæ.
Alkali, eſt vitriolum foſſile, ſeu fuſile calcitura in Aludal.
Aludel, & *Alutel*, eſt vitrum ſublimatorium.
Alkali, eſt aliis lapillus ſalis, modo ex calcibus reverberatis per humorem extractus, diſſipatoque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipue, cum relicto impuro, ſegregatoque corpore, eſſentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cum vero integræ res calcinatæ & diffuſæ ad ſolidam conſiſtentiam reducuntur, ut cum ſal communis ſolvitur humore, & iterum coagulatur: Item cum margaritæ calcinantur totæ, ſolvuntur & coagulantur viciſſim magiſteria per ſe ſunt, at *Alkali* ex ſimilitudine vocatur.
Alkautum, eſt æs uſtum, vel ſpecies aromatica, ſecundum quoſdam Arſenicum.
Alkaut, *Almarkaſita*, eſt Mercurius.
Alkaranum, eſt Ducnec viride. *Duenege*, eſt vitriolum.
Alcara, eſt cucurbita.
Alkin, & *Alkal*, eſt Cinis clavellatus.
Alkir, eſt fumus vel Carbones.
Alkitram, pix liquida.
Alkoel, eſt plumbum exquiſitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium,
Alcol, eſt Tartarus. *Theophraſtus* ſic ait: *Alcol*, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. Sic *Alcol* vini, eſt aqua ardens rectificata.
Alkoſor, eſt Camphora.
Alkimia, eſt pulvis de baſiliſco. *Alchimilla*, eſt Saniculus.

Allabrot, eſt quoddam genus ſalis confectum.

Alma, eſt aqua.

Almagra, eſt bolum Cuprum, Laton, & lapis ipſe, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakiſt, *Almakauda*, eſt Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritis*, eſt Lythargirium argenti.

Almarcat, eſt Scoria auri. *Almetat*.

Almartack, eſt Lytharginus cinis.

Almechaſide, eſt Cuprum.

Almene, eſt ſol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar. *Almiſadar*, *Amizadir*, *Aſanon*, *Almiſadu*, eſt ſal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Aſabum*, *Almiba*, eſt Stannum.

Aloe, eſt Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alofil, eſt pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, eſt Sal.

Aloſanthi, eſt flos ſalis.

Alramudi, eſt Cineritium,

Alſelat, *Altimar*, *Aycupher*, eſt æs uſtum. *Alzofar*.

Altambus, eſt lapis rubeus. Scilicet ſanguis venarum hominum,

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, eſt argentum vivum.

Althanaca, *Alernet Albimec*, eſt Auripigmentum.

Altinuraum, eſt Vitriolum.

Altingat, eſt flos æris.

Altimio, eſt Fæx plumbi.

Aludel, eſt vitrum ſublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomſes*, eſt Mercurius.

Alufir, eſt rubedo.

Aluech, *Aluach*, eſt Jovis corpus purum.

Alumboti, eſt plumbum uſtum.

Alais, *Alafor*, eſt vas.

Alſech,

Alsech, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roccum, Scissum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fossile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, *&c.* Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & fossibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1 Simplex vulgare. 2 Nigrum. 3 Album. 4 Perscriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag.* 33. ad 36. diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando, pag.* 72 ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes *lib.* 7. de Natura rerum, *pag.* 451. Para.

Aluminis diversi præparatio varia, *lib.* 4. de præparationibus, *pag.* 656. 657. ad ulcera putrida, paralysin, alvi profluvium, *&c.*

Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense *Junio.*

Alunibur, est Luna.

Alunsel, est Stilla.

A lusen, est Sulphurata.

Alzemafor, est Cynobrium.

Alzilat, est pondus trium granorum.

Amalgamatio, est calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non semper ad finem calcis contendamus, eo modo, satisque est, ita metallum solutum esse, ut duci possit instar pultis, seu malagmatis aurifabrorum: tamen corrosio fit per eam in pulverem minutissimum, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, est Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum sex, novem, aut

duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandiuus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Albertum*.

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro*. *Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verum *Amianthos* proculdubio, eſt alumē noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad *pag.* 120.

Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cum ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cum ſit unctuoſus & humidus.

Amogabriel, eſt Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anfir-filius, Mercurius.

Anfirarto-ſpiritus, Sal.

Anaton, id eſt *Amatron*, eſt ſal nitri.
Anatron, eſt fæx vitri.
Anatron, eſt Baurac. } Synonima.
Anatron, eſt ſagimen vitri.
Anatron, eſt ſpuma vitri.

Ancora, eſt Calx.

Andurac, eſt auripigmentum rubeum.

Anfuka, eſt Coagulum.

Anhelitus, eſt fumus, alibi, fimus equinus.

Antonii

Antonii ſancti ignis, eſt inflammatio naturalis.

Annora, eſt calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, proprie eſt Roſmarinus : ſed ad metalla tranſlatum, quintam eſſentiam, ſive Elixir auri ſignificat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, a corpore ſuo, *Par.*

Athonor, eſt furnus.

Anticar, anucar, ancinar, eſt Borax.

Antimonium, Alhofol, eſt lapis de vena plumbi. Marchaſita Saturnii, Magenſia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, eſt Supremum venenorum omnium antidotum : Venena enim naturalium continent antidotum ſui veneni. *Bas. Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem fere philoſophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Bas. Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quo enim magis inveſtigamus, eo abſtruſiora, & pretioſiora inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebriock, eſt Sulphur.

Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.

Aphronitrum, Sicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & e contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa, mordens, coloris pene purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum.

 dicimus,

dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris. Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros, ubi naſcitur: huius virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt ferme unum aphronitrum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos *Aſiæ* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulum, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ *Aſiæ*: Si non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis ſpecies pulcherrima aphronitri reperitur, ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori *Aſiæ* petræ a *Dioſcor.* deſcriptæ.

Aquala, eſt Arſenicum vel Sulphur.

Aquila, eſt aurum guttando.

Aqua Cerebri, eſt aqua Tartari.

Aqua Elſabon, eſt aqua ſolis communis.

Aqua fœtida, eſt aqua Mercurii.

Aqua fortis, eſt quæ ex acribus & corroſivis, certa proportione commiſtis, violentis ignibus diſtillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validiſſima vocatur ſtygia, quæ ſalem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum ſolvatur. Diverſis fiant virtutibus aucta miſtura, ex conſilio, ut ſit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt inſtar fortium ex eadem materia, ſed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum eſt, quod nulla tingat niſi facto ad minus, actavo, vel decimo cohobio ſuper fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc ſperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi ſub mare creſentis, alii jecur piſcis, alii ſtercus cujuſdam piſcis, alii ſpumam quandum maris, alii naſci in ſpecie fungorum ſub mare dicunt. Conſule *Serap.* & *Almanſo.*

Aqua holſobon, eſt aqua ſalis panis.

Aqua Lilii, eſt auripigmentum.

Aqua

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, eſt ſal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, eſt Sol & Luna ſoluta, in aqua ſimulque junctis. Dicitur etiam aqua cœleſtina, & Mercurius philoſophorum.

Aqua philoſophica, nominatur quibuſdam acetum ſublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæſtina, eſt flos æris, vel viride æris.

Aqua pluvialis, eſt aqua dulcis.

Aqua rubicunda, aqua Megi, aqua ſegi, eſt aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, eſt de ſale facta.

Aqua Saturnia, eſt aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ reſoluta in lapillis diaphonis, quales ſunt aquæ radicatæ acetoſæ, *&c. Aqua vitri*.

Aqua vitæ eſt Mercurius: interdum ſumitur pro vino diſtillato,&pro aqua compoſita ex variis ſpeciebus ex vino diſtillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, eſt ejus ſublimatio, *lib*. 5. de natura rerum *pag*. 429.

Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag*. 62.

Aqua Cæſaris, aut regis compoſitio, In *lib*. de *Perſicaria, pag*. 741.

Aqua Theriacalis, in *lib*. de *Perſicaria, pag*. 742.

Aquam ſalis petræ, & ammoniaci modus faciendi. *lib*. 5. de natura rerum, *pag*. 417.

Aqua ſtillatitia, eſt extractum ſpecificum conſiſtentiæ, & diviſionis aqueæ concretione halituum, e rebus elicitorum, per diſtillationem productum. Eſt duplex

I *Silla-*

1 *Stillatitia*, Aquæ ſimpliciter ſtillatitiæ ſunt, quæ mitiores ſunt virtute & conſiſtentia dilutiores, diſtillando ſimplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius eſt & minus tenue, ab externa aqua parum pene differens. Aqua enim ſtillatitia ſimpliciter, minus ignis habet & plus aquoſitatis, quam ſolvens: ſed plus ignis, & minus cruditatis quam phlegma.

2 *Aqua ſolvens*, diſtat a ſtillatitia ſimpliciter acredine ignea penetrante, ſeu acumine, & diſtillatione laborioſiore, ut quam minimum habeat aquei elementi ſimplicis, ſed igneum potius fluorem, quaſi eſſent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* a Gebero nomminatur aquæ acutæ, ab aliis clavis philoſophorum, cujus vim in aliquibus aſſequitur a tota ſubſtantia hydrargyrus, vulgus diſtinguere ſolet inter ſtillititias ſimpliciter ita dictas, & illas corroſivas.

Aquarius, eſt Ferreum.

Aracon, eſt Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophraſtus* vocat Geniſtam luteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, eſt conſolida regalis.

Arbores, eſt cutis defedatio maculoſa, neque ulla eſt in principio exulceratio, ſed in proceſſu temporis: idem quod *Morphea*.

Areos, eſt Æs uſtum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, eſt Cynabrium.

Area, eſt Capitis adverſi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, eſt bolus Armenus.

Antera, eſt medicina tracta de hyacinthis, ſimilitudine ſumpta à flavo citrinove colore floribus innaſcente. Liliorum, & ſimilibus.

Aphoriſmus, ut pro conſueto ſumitur, ſcilicet regula generali in medicina.

Aqua cœleſtis, eſt vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & ſimilitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœleſtina, eſt aqua mercurialis. Mercurius Philoſophorum.

Aqua corrodens, eſt acetum, & omnis liquor corroſivus.

Aqua fæcum vini eſt, ea quæ fit ex calce fecum vini, ſuper marmor diſſoluta in modum olei Tartari.

Aqua lubricata, eſt ea quæ fit cum muſcilaginoſis,ut ſunt ſaccara, Julep, & ſimilia.

Aqua permanens, eſt ea quæ fit ex duobus perfectiſſimis corporibus metallicis per philoſophicam ſolutionem.

Aqua Saturnia, eſt ea quæ naturam in ſe retinet primorum trium, ut ſunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ tranſeunt.

Aqua ſolvens, eſt acetum ut ſupra diſtillatum. & aqua fortis.

Aquaſter, eſt viſio noſtris oculis aliquando repræſentans aliquid quod vere non eſt, at ſolum apparentia quadam, non re ipſa exiſtit.

Aquila, quæ avium regina eſt, uſurpatur nomine pro ſale armoniaco, propter levitatem in ſublimationibus. Verum Paracelſus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii ſpiritus.

Aquila philoſophorum, eſt mercurius metallorum, id eſt metallum in primam ſui materiam redactum.

Arbor maris, eſt corallum, quod fruticis inſtar in mari creſcat vegetetque. *Gorgonion, Denditres, Lithodendron, Curallion.*

Arcanum in genere, ut occultiſſimum quid ſignificat, Paracelſo pariter occultam in rebus naturalibus virtutẽ incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari

poſſit

possit artè Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cujusque rei millesies plus operatur, quam res ipsa.

Arcaltes, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipsum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex Iliaste, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultus, unde singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuique suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. Iliastes est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturæ dispensator Archeus, indeque res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individia. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gagates & similia.

Aridura,

Aridura, eſt corporis vel membrorum omnimoda conſumptio, vel ſyderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necroſis.

Arles crudum, guttæ ſunt menſe *Junio* cadentes, roris inſtar in Maio ſtillantis.

Aromata, cuncta ſunt quæ ſuavem, & gratum admodum odorem de ſe præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, eſt extractum ſpecificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis ſit ex duplici elemento humido, & ſicco (aer enim & ignis formalia ſunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex eſt, ſtillatitia, & coagulum ſpecificum: Arcanum ſpecificum, eſt extractum naturæ interioris cujuſque ſpeciei ſubſtantiam referens proprius, ut in illa agnoſci queat.

Archeus Paracelſi, eſt aura vitalis, ſeminum & vitæ directrix & τὸ ἐνορμῶν *Hippocratis*, *Vanhelmont*.

Archeos, Species inviſibilis oberrans, & ſe a corporibus ſeparans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis eſt producens res ex Iliaſte, diſpenſator & compoſitor omnium rerum.

Arena, Hujus ſpecies ponit *Ruland.* 23. *pag.* 54. qui placet videat.

Arfar, *arſag*, eſt Arſenicum.

Argentum, A Chymiſtis Luna, cui etiam tribuitur: eſt metallum proximum poſt aurum, album albedine pura, mundum, durum, ſonans. Tinctura ejus albedinis eſt ex argento vivo puro, fere fixo, claro, albo; & tali de ſulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit ſuper ſubſtantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Eſt quaſi filia naturæ præponentis aurum, coeunte argento vivo, & ſulphure albo, non urente.

Reperi-

Reperitur argentum in fodinis. 1 Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*; ſerpentem etiam, & ſcorpionem *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2 Rude a Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3 Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine a Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* a *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymiſtæ Mercurium vocant, eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali unione, perque minima, quouſque humidum fuerit, temperatum a ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundum Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundum quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus a matre, ſic loquendo, quam patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur.

Argentum

Argentum vivum eſt duplex. 1 Nativum, 2 Artificiale.

1 Nativum, ſui coloris, ſine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos e fibris effluxit, eſt mater, & elementum Metallorum. Eſt & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2 Artificiale quod fit vel coquitur, ex minio ipſo lapide nativo, ſive ex vena minii : & reperitur in fodinis. *Dioſcor. lib.* 5. *cap.* 6. docet hujus conſervationem, uſum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum eſt liquidum, in officinis noſtris, dicitur crudum argentum vivum : dum vero eſt mortificatum, in officinis vocant concrematum, ſeu ſublimatum a nonnullis. Chymiſtæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album ſecundo gradu, tenebroſum primo.

Argentum vivum, id eſt Spiritus, vel Mercurius, ſervus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias ſpecies argenti vivi, uſque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia ſimiles ſunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia ſunt genera quæ diſcernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus*, *pag.* 7. refert 16. genera : ex his omnibus pigmenta fieri poſſent, ſi non tam humidæ forent : ollæ ex his optimæ forent, ſi argillæ recte elaboratæ a figulis in ollas more ſolito informarentur.

Argiſtata, eſt Incerata.

Argyros, eſt Argentum : inde Lythargyros, lapis argenteus ; Lythos, n. eſt lapis.

Aſabon, eſt Sapo.

Aſagen,

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen*.

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Asamar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, *asep*, est alumen, res est metallica, seu vena terræ quæ habet mediam substantiam inter calcanthum & sal, & reperitur in fodinis : Estque Salsugo quasi terræ *Plin. lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc est terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Ased, est Leo.

Asedenigi, est Æmatites. *Azedegim*.

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Asubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tath, vel nitrum.

Atebras, est vas sublimatorium.

Attingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Besec*, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta descendit, unde nutrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti solent. Est

crustosum

crustosum aureo colore micans; Est affine quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque sterquilinium terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag.* 87. ad 90. si places.

Azarnet.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aqua pura, vel lenis.

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azci, est atramentum. *Azec*, est atramentum viride.

Azeg, *azegi*, *azeci*, est vitriolum. *Azuric*, est vitriolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Minium vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *Azimar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal ipsorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum, ex radicibus herbarum una cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipue syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite prosilientia.

Assala dicitur, nux myristica.

Assaliæ, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua vertitur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperossa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland. pag.* 78. ad 80.

Atractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Auguriſta,

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem in speculis, crystallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præsagiat: aliorum etiam ritus ob eandem causam observat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo, quod paucissimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum vitæ, est aurum præcipitatum, & in summam rubedinem cinabaris tritæ similitudidem reverberatum præstantissimum quod ex proprio suo mercurio fit, ac præcipitatur.

Austromantia, alia est superstitio quædam excogitata, ex ventorum observationibus, ut quum astra ventorum in summam, ultra consuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præsagium homines otiosi magis quam curiosi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam scripta reperitur, est medulla ossium.

Azoth, est argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & proprie mercurius corporeus. Paracelso præsertim est, universalis & indifferens medicina rerum speciem omnem exuta, & intensissimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generalissimam, reliquas omnes medicinas in se concludit, non aliter quam prima reliquas omnes substantias, exclusis accidentibus. Hanc in ensis pomo conclusam quocunque locorum ierit gestasse secum perhibetur.

Atramentum sutorium, est vitriolum, id est Calcanthum, *Rul. pag.* 80. ad 86.

Aurum, A Chymistis dicitur Sol, & soli tribuitur. Est corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderosum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo:

rubeo: & ex ſulphure mundo, fixo, rubeo non adurente. Aurum eſt ſubtiliſſima ſubſtantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facile aurum ſuſcipere, quod proximum ſua natura eſt, ut mater filium ſuſcipit. Deinde aurum, ex pauca ſubſtantia mundi ſulphuris, & puræ rubedinis conſtat, plus tamen habet argenti vivi quam ſulphuris, plus habet a matre quam patre. Sulphur puriſſimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, ſulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic eſt filius delectus, quem ſemper proponit facere, ad quem ſemper contendit natura. Eſt metallum omnium temperatiſſimum calidum & ſiccum ſecundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum eſt duplex. 1 Nativum purum. 2 Coctum.

1 Nativum purum, quod a natura tale eſt, cujus maſſas *Hiſpani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwartza*. 2 In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus ſcintillæ quaſi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidiſſimum vocatum a *Germanis* Quartz. 3 In capitulis piſcium quos Forellas vocamus.

2 Coctum, quod conflatur ſeu coquitur. 1 Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2 Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut ſit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3 Ex Chryſocolla. 4 Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hiſpanicum*, *Hungaricum*, *Germanicum*, certis diſtant gradibus, plura ſcias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B

BAculus ferreus, eſt inſtrumentum cuſum ad ſuſtinenda impoſita vaſa.

Bayda, eſt vas ſuper quod diſtillatur.

Bagedia, eſt libra 12 unciarum. *Bardadia*, etiam eſt Libra.

Baiac, eſt Ceruſa. *Balzam*, eſt faba.

Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit, & rutilat, a nonnullis placidus dicitur, aliqui putant eſſe Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, a virtute maris differat. Pluries compertum eſt quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: conciliat amicorum diſcordias, & in humano corpore ſanitatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.

Balitiſtera, eſt Terra rubea.

Barach panis, eſt nitrum ſalis.

Barcata, eſt Meatus Ignis.

Berna, eſt vas vitreatum.

Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.

Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*, eſt ſquama Metallorum.

Baurac, eſt ſal gemmæ, ſaphirium lythargyrum albificatum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, fel vitri: teſtudo argenti vivi.

Baurac, etiam, eſt attinchar, quodlibet genus ſalſuginis.

 Bezar,

Bezar, vel *Besar*, Lapis viridis pretiosus.

Bianchetunsim pythium, est Cerusa. *Biladen*, est Chalybs.

Bitumen, est sulphurea terra, succus pinguis, bituminum varia sunt genera.

1 Liquidum oleo simile petroleum.

2 Liquidum odoratum Saxonicum.

3 Odoratum camphoræ nativæ.

4 Nigrum crassum quod apicis colore nomen habet, a lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum crassum è Palestina.

5 Fossile carbonibus simile.

Bodid, est ovum.

Bof, est Calx viva.

Bolus, est Coagulum specificum, quod est essentiale Chymicum, ut sit essentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam necessario antecedit solutio) nodum segregata, constitutaque quomodo solent boli eluti in specie fieri, ut sit eis consistentia, & forma homogenea, qualis est bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest.

Ruland. ponit sex species, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Pestèm, & Auginam. *pag*. 105.

Bonati, est vitreati.

Borades, est Limatura.

Borax, est Chrysocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, est effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capistrum auri.

Botamum, est plumbum votum.

Botus barbatus, est vas super vas, in quo funditur aurum. *Botus*

Betus barbatus Vas fuſorium.
Deſcenſorium.
Crucibulum.
Juneo factum ad fanden-dum.

Bractea, eſt Cuneus ferreus latus. Laminæ, Soleæ

Brachium, eſt Cuprum.

Braricia, eſt Vi:rum.

Braſe, Carbones.

Blumati terreum, eſt vas vitreatum. *Buccatum*, eſt vitreatum.

Buccellare, eſt Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, eſt Cepa Marina. Et Bulbus creditur eſſe ſquillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per ſe haurieas aquas.

Burnea, eſt pix.

Burac, eſt omne genus ſalis Alii vero diſtinguunt ut *Baurac, berago, borax, uritar augar*.

Buriga, ſive gutta ruonio vel rubeo, eſt inflatio totius faciei.

Buffonitis, eſt gemma ſeu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo deſcripſi) Hunc lapidem viri Principes ſemper geſtare ſecum merito deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſinit, etiam præſens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius*.

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam geſtatus, ſpaſmi convulſionibus moderi dicitur. *Burgravius*.

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chimica ponuntur ad putrefactionem ſuæ ma-

teriæ quam capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarum aſcentionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias â nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod a putrefactione validiſſime præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Brevius ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuum a corruptione corpus tutiſſime præſervans naturaliter. Externus vero terebinthina vocatur a Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa, ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, a germanico ſermone ad chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id eſt celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore diſtillatum, & ad ſummum gradum puritatis adductum. *Belcſon*, eſt Balſamus.

Balſamus de mumiis, eſt balſamus de carne tractus.

Balſamus elementorum externus, eſt liquor mercurii externi, alias mumia elementorum externorum, & proprie rerum firmamentalis eſſentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium una metallorum confuſa in ſulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, eſt ſal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſe conſecratum

ſecratum ab auguriſtis. *Ruland. pag.* 101. 102. ponit *octo Berilli* ſpecies.

Berilliſtica, eſt ars in ejuſmodi ſpecillis viſiones obſervandi.

Beſachar, fungus dicitur.

Beſonna vero muſcarum fungus.

Biſematum, eſt omnium leviſſimum, pallidiſſimum, & villiſſimum plumbum.

Bitumen perverſum, eſt liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in ſe habet.

Bothor, aut coſſi, ſunt apoſtemata parvula quædam puſtuloſa faciei candida.

Botin, eſt terebinthina certo ſuo tempore collecta, quum plus virium à cœleſtibus hauſiſſe putatur. Eſt etiam balſamus ex eadem tractatus artificioſe, alias butimo.

Botium, eſt apoſtema proveniens in gula, veluti ſtruma.

Boxus, dicitur viſcus in arbore naſcens, ut viſcus quercinus, *&c.*

Braſſadella, vel *braſſatella*, eſt ophiogloſſum, aut lanceola, quam etiam linguam ſerpentinam vocant.

Brunus, eſt ignis ſacer in membris, alias Eryſipela, vulgo ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœleſtis eſt virtutis influentia, quæ per animalia bruta rationalibus manifeſtatur, ut in chelidonia qer hyrundinem, in ſale per ciconiam clyſteris uſus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni eſt, quod ſupra altey, atque dulcedo plumbi.

Blas Cordis, eſt ſpiritus vitalis, & conſequenter ſui caloris fomes: ſpiritus vero ſic animatus, & Cor-

dis

dis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont* *pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C

CAbala, *Cabalia*, Ars *Cabaliſtica*, eſt Scientia occultiſſima, quæ divinitus una cum lege *Moyſi* tradita fuiſſe fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Meſſia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus ſuis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulſis tenebris illuſtrat. Vox eſt *Hebræa, Latine*, dicitur Receptio, quod una cum lege quam poſtea ſcriptam populo tradidit ſecretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyſes* in Monte divinitus acceperit, quam ſcribere nefas erat, Sed ordinariis revelationum ſucceſſionibus, alter ab altero, quaſi hereditario reciperet jure, ne a prophana multitudine divina myſteria cognita vileſcerent aut violarentur. *Perſæ* fuerunt hujus diligentiſſimi cultores & ſuos ſapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Chriſtum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus exiſtimavit. De hac Reuchlivus Germanus, & Picus Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copioſiſſime ſcripſerunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ ſcientiam, Trinitatem, Chriſtumque Dei filium agnoviſſe. Non igitur ſtulta multorum opinione ars eſt, ſed potius ſcientia certa & cœleſtis, per

Per quam *Theophrastus* ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec a spiritibus, malis quicquam habuit: quare falso, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc scientiam apud multos inabusam devenisse veluti alias scientias; Scribit enim *Theophrastus Hebræos* degenerasse ut in doctrina Dei, ita etiam in hac scientia. Quare postea in veram scientiam, fulsamque artem divisa Cabula fuit. Accessit etiam litteralis que mærito inter artes incertas, numeratur, præsertim si ex *Hebræo* fonte non precedat. Vera enim Cabula in S. litteris suum habet fundamentum. Multa de hac scientia *Theophrastus* in libris de Philosophia sagaci scripsit, nec dubito, quin lapsu temporis nationes exteræ sincerius de *Theophrasto* judicabunt quam Germani quidam modo. Cum clarius luce ipsa ex ejus monumentis constat eum fuisse summum philosophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Christianæ fidei articulum negaverit; etsi quædam S. Scripturæ loca aliter, quam vulgo solent, recentioribus quibusdam doctissimis hominibus ipsi adstipulantibus interpretatus est: sed de Christo Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipsius libris patebit.

Cabulator, est sal nitrum. (*Michael Toxites, M.*

Cabebi, est squama ferri. *Cabeth*,

Cabel, est Stercus.

Cacabus, est vas continens chores tres.

Cacochyla, est malus succus in corpore. *Cacochochymia.*

Cacia ferrea, est Cochlear ferreum. *Cadaria*, est Tutia.

Cadmia, est duplex. Nativa, & Factitia. Vide tittulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* specibus apud *Ruland.* a *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinosa, est Tutia. Item *Cadmia*, est liquor candidus.

Cal,

Cal. eſt Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Alias ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat.

1 Florem æris.

2 Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.

3 Vitriolum.

4 Æs uſtum, vel petrinum.

5 Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale ſoluto, & ipſa ſolvuntur, quod eſt in Venere. Congelant frigore ; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, aër exuperat. *pag*. 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*. eſt ſpecies atramenti.

Calcaton, eſt Trochiſci de Arſenico.

Calchithios, eſt ærugo æris. Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, eſt Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamonon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkael. *Cali* eſt cinis clavellatus.

Calcidicum, eſt Medicamen de Arſenico.

Calmet, *Coſmec*, eſt Antimonium. *Coſmet*, *Cuſmet*.

Calufaz, eſt oleum Indi.

Caluſa, *Cyptas*, eſt Cryſtallus.

Calor naturalis, eſt quando radii ſolares vel per ſe materiam ſibi applicatam excoquunt, vel in ſpeculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis uſus eſt apud artifices diſſolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur.

eliciuntur. Hic medius eſt inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modo ſubtiliores, & ad naturam aquitatis ſimplicis approximantes ſubſtantiæ propelluntur, ſed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, eſt quando vaſe in fimo poſito, materiam continente, digeſtio fit. Hic calor uſus eſt in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas ſepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel ſtramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, eſt quo materia diſſolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, eſt quando igne auctiore & intenſiori res ſeparantur.

Calor arenæ, Medius eſt inter cinerem, & ſcobis ferri, & eſt quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam ſubſtantiam fixiorem, quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam ſubtilem, non adeo violentum calorem præbere, quam groſſum.

Calor ſcobis, aut ſcoriæ ferri ſuperiore intenſior, & aperto vicinior eſt quando ex ſcobe, vel ſcoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, eſt quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus uſus eſt in infuſionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & diſſolutionibus.

Calor flammarum, eſt quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, necnon ſpiritus tandem propelluntur.

Calor veſicæ levis, eſt quo ex materia veſicæ appoſita, applicato

applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaparosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum subtilem per vaporosum corrosionem redigere gestens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex salis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitæ superiore parte laminas chalybis suspendo, lutoque vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adhæret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vase suspendo, & modo superiore procedo, idque tantisper donec nullus crocus ulterius a spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum super aceto suspensum calcinantur in cerussam, sic cuprum super recrementis uvicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod est a levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustione reverberante efficitur. Itaque a Græcis aptius apellari poterat πτανωσις quod πτανον efficiat, cujus species quædam ασβεςΘ, quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionem penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, &c. quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitaque rei compages. Alioqui volutalia citris dissiparentur, quam a flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus *pag.* seq.

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationis fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis a materia, vel vase, ne illud proxime tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi,

Caballi, vel *Cabales*, ſunt lemures, & aſtralia hominum corpora, qui ante prædeſtinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti ſunt. Iſti poſtmodum oberrare putantur ſuper terram, lemurum inſtar, donec terminus prædeſtinatæ vitæ completus ſit, ut quod vivere corporaliter debebant, ſpiritualiter adimpleant, ſi credere fas eſt, veræque religioni Chriſtianæ diſſonum eſſe non comperiatur ex Scripturis ſacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum eſt evangelico.

Cacedonium tartarum, eſt materia peccans in corpore humano, ob ſeparationem facultate ſegregativa factam, non ſuccedente mox expulſiva.

Caſa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophraſto eſt aër, & pro Iliaſte ſupradicto, vel Iliaſtro ſumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, eſt vitriolum. Vide *pag*. præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte ſpagyrica dulce factum eſt, quod ex propria ſua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, ſalis & ſimilium, quæ celerrimæ conſolidationis exiſtunt.

Calcinatum minus, eſt omne quod a natura dulce eſt, & citiſſime curat, ut ſaccarum, manna, tereniabin, noſtoch, & ſimilia quæque.

Callena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Caleruth, eſt indicium deſiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, ſunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, eſt præcipitatus mercurius.

Calx veneris, eſt viride aëris.

Calx ſaturni, eſt minium.

Calx Jovis, eſt ſpiritus Jovis

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſolis, eſt aurum calcinatum.

Calx lunæ, eſt argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagium ſumitur ex aëre.

Claretta, eſt albumen ovorum.

Cambuca, eſt apoſtema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis

Carbones cœli, ſunt ſtellæ.

Carbunculus, eſt apoſtema, vel peſtilens ulcus ab *atro* ſanguine.

Cardonium, eſt vinum herbis medicatum.

Carena, eſt viceſima pars guttæ.

Caſſatum, eſt ſanguis in venis invalidus, & mortuus, ſanguinis boni tranſitum & motum obſtruens. *Para.* in archidoxis.

Caſeus præparatus, eſt reſidentia viſcoſa, manens in fundo lactis ex caſeo defluentis.

Cathimia, eſt argenti ſpuma.

Cauda vulpis rubicundi, eſt minium ex plumbo.

Cautela in arte ſpagyrica, eſt habitu comparata quædam induſtria, qua facilius obeunt ſuas operationes, ac perficiunt artis huius profeſſores.

Cauterium, Kautır, eſt inſtrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exuſtionibus, eſt etiam medicamentum in ejus locum ſurrogatum, quod ſuo corroſivo citra dolorem aperit.

Celſa, muſculus alias dicitur vitæ, pulſus per ſingulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, eſt elaboratio, qua uniuntur diſgregata,

Apellatur nonnunquam excellentioris ſpeciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philoſophorum, quod Chymicum artificium, in ſolutione & coagulatione conſiſtat, quo tamen reſpicitur ad lapidis myſterium potius. Ita coadunatio eſt ſolutionis reductio in his, in quibus fieri poteſt. Ejus ſpecies ſunt duæ. Compoſitio, & Coagulatio.

Coagulatio, eſt rerum ejuſdem naturæ e conſiſtentia tenui fluidaque ad ſolidam coactio. Itaque quæ reſolutione aquea, aerea, ignea ſunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et ſic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, ſublimationem, diſtillationem *&c.* Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehenſione. Eſtque vel Frigida, vel Calida.

1 *Coagulatio frigida*, eſt quando res in calido reſolutæ, in frigido coagulantur.

2 *Coagulatio calida*, eſt quando calore conveniente, res diſſolutæ coagulantur.

Coagulatio per ſegregationem, eſt cum quibuſdam ſegregatis reliquum concreſcit. Itaque concretio σύμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, ſeu exhalat paulatim humor, qui erat cauſa fluoris.

Coagulatio per comprehenſionem eſt, cum totum ſimul comprehenſum, remiſtumque ad uniformem ſubſtantiam coagulat.

Coagulum, eſt Mercurius.

Coagulum ſpecificum, eſt eſſentia materialis terrea, concreta in conſiſtentiam ſiccam per coagulationem.

Coagulatio eſt quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum, *pag.* 452. *Paracel. pri: to:*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noſter.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philoſophorum. prima

prima materia unde aurum noſtrum. *Fermentum fermenti*, ſpiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobaſtoli, eſt Cinis.

Cobatiorum fumus, eſt Robolt.

Cocilio, eſt pondus 11 unciarum.

Cœlum, Formæ rerum eſſentiales. Quinta eſſentia,

Cœlum Spagyricum, eſt ſuprema pars vaſis Philoſophici.

Cœlum Philoſophorum, vocatur id quod tranſcendit longe naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philoſophorum, medicina catholica, omnis quinta eſſentia.

Cœnum, eſt fimus.

Cœmentum, eſt corroſio ſicca, qua corpus aliquod metallicum cum ſalibus corrodentibus, & aliis rebus exiccantibus, ſtratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo ——— Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in fruſtula forcipe ſcinditur: ſpecies autem corrodentes pulveriſantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant inſtar pulticulæ (nonnulli iſtis ſiccis utuntur) Deinde hujus pulticulæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmĉtatoriæ inditur, illique lamina ſuperponitur, & laminæ alia pulveris portio aſpergitur, quod ſtratificatio, & ſtratum ſuper ſtratum dicitur. Hanc alia lamina ſubſequitur, idque tantiſper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum eſt, & tandem pulvere ſuperpoſito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod ſatius eſt) ſuo furno imponitur, & ſecundum gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imo etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conſervatur. *V.G.* Cum præparare velim crocum Martis ſeu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus eſt, cumque urina

 virili

virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus rite paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemque tertii gradus ad 4. usque 24. horis continuum. Tandem exemto vase materiam in illo contentam in mortario probe contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem a chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cœruleum, Græcis κύανος, κύανον, Latinis cærulеum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, a Germanis vocatur Lasur. Hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus, pag.* 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis, est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur una, aut irrigantur, perfunduntur que sæpius reficcationibus interpolitis donec color placeat. Ita vulgo tingunt vellera linamenta, serica, pannos, *&c.*

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subjecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, (isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel oblitereta priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solum modus est colorandi, cum e potentia in actum, seu ex occulto in manifestum

color

color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque solum principali extractionis fine hoc fit, sed & inservit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem est cum fuscedines spirituales, aliæque sordes colorem obscurantes, mutantesque aquis acribus eluuntur, itaque color illustratur, exaltaturve.

Combustio, est Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comisdi, est Gummi Arabicum.

Compositio, est diversorum coadunatio. Estque mistio & conglutinatio.

Conder, est Thus, Olibanum.

Calx in Chymica significatione, est pulvis quilibet per ablationem superfluæ humiditatis, in partes tenuissimas & quasi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbestos, fit variis modis. In quibusdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæsii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel simpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Salam & aliis locis, Fit ad mare ex testis ostreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Est autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei; Vis omnium est adurens, ignea, mordens, crustas inducens; urit in summa, discutit & extrahit. Odit naturaliter aquam qua accenditur, amat oleum quo facillimè commiscetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, est Calx alba peregrinorum, vel ex ossibus piscium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis gestant confecta.

Calx assata, est Alumen ex pomis. *Calx. major.*

Camet, *Cames*, eſt argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Canciupericon, eſt calidus equi fimus.

Canua, Syphunculus.

Cantacon, eſt Crocus hortulanus. *Capiſtrum auri*, eſt Borax.

Capſa, Cujus fundum eſt filis ferreis contextum.

Canze, *carmit*, *canna*, *cuſanum*, Sunt varia vaſorum genera.

Capſæ, In quas venæ diſtribuendæ injiciuntur.

Capitellum, eſt aqua ſaponis. *Caput mortuum*, eſt terra mortua, vel fæx. Vide *Theophraſtum*, *pag*. 28. de natura rerum.

Carbunculus, ſumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis ſimilitudine, cum ipſe ignem non ſentiat, propterea apyruſta dicitur. *Ruland*. ponit 6. genera eorum *pag*. 132. Maſculi ſunt flammæ lucidioris, ac in ſole flagrantis. Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, eſt obulus.

Carſia, eſt aqua ſalis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, eſt Terra.

Catillus cinereus, eſt vas fuſorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliiſque ſpurcitiis defæcatorum partibus duabus, nec non cinerum de oſſibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ ſummum diſpendium inferunt, deſumpta ſint) optime tritorum parte una cum cerviſia bona, ad maſſam madefactis, & probe invicem commixtis, in ſuo mortariolo paratum. Cineribus ſiquidẽ madefactis, hoc

mortariolum

mortariolū impletur, & piſtillū (vulgo monachus dictum) pulſibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inſperſis cribro ſetaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cerui, unus atque alter pulſus ſuperadditur, atque ut areſiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, ſugda lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent: ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt forma pulveris vel paſtæ.

Cementare, *Stratificiren*, eſt alternis res quaſdam ponere.

Centrum Ovi, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdac, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non fuſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facile liqueſcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubito (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſique per minima conjungatur, & illud inſpiſſet; atque ſua fixatione in igni conſervat, quouſque adveniat illi majoris ignis tole-

 rantia,

rantia, ejus humiditatē consumentis, & convertat illud per hoc artificiū in momento in solificū, & humificū verum, secundum illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, *cap.* 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissime, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerober*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmacapolis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Dioscorides*, quomodo fireri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem fœninarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem.

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Cerauniæ* gemmæ Christallo similes, infecto colore cœruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus*, *cap.* 23. de *Cerauniis*.

Chalcitis,

Chalchitis, Una eſt lapis Chalchitis, id eſt lapis ærarius, id eſt Marchaſita, ſeu ipſa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Meſue lapidem ſtellatum dicunt. Altera ſignificatio Chalchitis, eſt alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concreſcit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioſcorides* Chalchitin, id eſt alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Ruland. pag.* 141. 142.

Chalcute, eſt æs uſtum. *Chalcos*, eſt æs.

Chambelech, eſt Elixir.

Chaomantia, eſt Ars qua præſagium ſumitur ex aere.

Chelidenia, eſt Aurum

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum creſcente Luna, *Dioſcor. lib.* 2. *cap.* 47. Sc. his, qui primo partu excluſi ſunt; diſſectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipſe vidi, ſeminis lini & ejuſdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioſcorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit ſe vidiſſe nigros & ruffos lapillos. Ruffi ſeu purpurei, dicuntur valere contra inſaniam, & epilepſiam; & gratiam conciliare. Nigri, ſedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, eſt inſtrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepſia laborantibus aperitur. *Ceniplam*.

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, ſpiritus eſt oſſis de corde cervi.

Chymus, eſt fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Maſſa.

Chiromantia penes Paracelſum, non ſolum circa liniamenta manuum conſideratur, verum etiam in reliquis indiciis in toto corpore obſervatis, venis atque ductibus.

Cineritium,

Cineritium, eſt cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, eſt cataputia.

Cheiri, Paracelſicum abſolute poſitum abſque ulla adjectione, ſi de mineralibus fiat ſermo, argentum vivum denotat, ſi vero de vegetabilibns, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento ſignificat album elixir, vel ejus quintam eſſentiam, non ſecus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, eſt externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, eſt id, in quo natura non poteſt alterari, ut Cryſtallus à natura induratus liquefieri non poteſt, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, eſt virtus & influentia cœleſtis, dominatio atque poteſtas ſuper omnes dominationes & poteſtates, à Deo procedens in terram, & ſuper omnes homines. De hac divina gloria legitur ampliſſimè apud Paracelſum, in expoſitionibus Pſalmorum *David*.

Cliſſus, eſt virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem tranſit, ac reliqua quæ ſurgunt ex eis, tandem in eas revertitur poſt autumnum, ibidem per hyemem totam deliteſcit uſque ad primum ver, & æſtatem.

Citrinulus, eſt cryſtallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum eſt ex colcothare, id eſt vitriolum calcinatum, & in ſuum alcali reductum: comparatione facta ad cryſtallum, ob tranſparentiam ejuſmodi ſalis pallidam, diaphano cryſtallo perſimilis.

Citrinula, eſt flammula, herba Paracelſo multum familiaris, ut paſſim in ſuis ſcriptis reperiatur.

Citrinatio,

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. *Pag.* 488. *Para.* de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verum ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel alias *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cœli planetarum, apud Paracelsum proprii sunt orbes ipsorum, spheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignorarunt, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quam per fallaces conjecturas? Siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cum veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelenites, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in Albim,

Albim, locus amœnissimus & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarum specierum. Primum, quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeò parvæ, ut formæ visum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in corde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet & impedit, docet falsum a legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus, lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant a χέειν fundere. Cur vero, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *chrysion*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur

aſſentitur eis, qui cinnabarim ſuccum, ſeu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius eſſe volunt, quod ipſe guſtus & ſapor indicat. Ferunt arborem eſſe in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis ſanguis manat : perinde atque in Rhetis è larice, & apud *Germanos* a picea, & abiete tempore veris manat reſina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi reſina vendunt, cum vera Terebinthina Maſtichæ Chiæ colore dicitur eſſe ſimilis, Platearius quoque ſentit ſanguinem draconis, eſſe arboris aut herbæ ſuccum in *India* aut *Perſia*.

Cinnabaris Metallicus, eſt Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophraſtus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris ſimilitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod ſit vere cinnabaris, id quod *Dioſcorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Poſtremo cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio ſæqe elaborato ſive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minime fieri poteſt : Imo dum lavatur vena minii, ut poſtea teratur, pars ipſius in argentum vivum mutatur, idque rurſus ſiccatum, & contritum redit ad ſuum colorem : Et ſicuti dicimus minium, nativum, & factitium ; ita agente vel uſu, dicitur rubrica ſinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & ſulphure a Chymiſtis : a *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Eſt aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie ſolum minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo : Eſt & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exuſto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, eſt qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, proprie

proprie tamen crematilibus, seu inflammatilibus competit. Horum combustorum relliquiæ sunt proprie cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantum utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V. G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatoque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continue aqua serveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vi-

no

no quod nullum verum ſpiritum, ſed tamẽ vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tamdiu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationem promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facile illam amplectitur, & fugam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentũ rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cum in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cum non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſime, per anguſtum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Απο τȣ χυω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio a chymicis antiquis ſubintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia,

eſt

e-

ſt ars phyſica ſeparandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præſanandis, quam mettallicis ad ſummam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepſydria, eſt ſubductio liquoris, per vaſis ſolidi ſubtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantum ſubducatur, ſed & oleum, & fuſiones mineralium. Oculum autem metallurgi in ſua fornace foramen per quod hinc ſubducitur, unde hoc appoſitum vocabulum eſt, quanquam in ejus locum tubuli, epiſtomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, eſt quod fit è Cryſtallo.

Climia, Ereps, eſt Cathimia auripigmenti.

Clyſſus, eſt ſpecies compoſita, ex ejuſdem rei ſpeciebus variis ſeorſim elaboratis.

Clyſſus, totam rei eſſentiam complecti poteſt, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quiquid in ea eſt eſſentiale ad unum redigitur compoſitum. Vel eſt extractio ſubtilitatis omnium plantæ partium in unum eſſe commune coiens: Et duobus modis uniri poteſt, ſive, ut omnes è diverſis partibus extractæ eſſentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una ſit cucurbita, in altera ſal, in tertia liquor, atque ita unico alembico ſubjecto diſtillentur per communem canalem, & ſic uniantur. Sed non ita facile hoc ſuccedit. Non n. pariter ſcandunt aquæ & ſales. Itaque in diverſis oleis & aquis id fieri poſſit.

Corpora cæleſtia Spagyrorum, Sunt virtutes aſtrales in ſua materia.

Chryſei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chriſites, eſt gemma pretioſa, apud *Plinium, lib.* 37. *cap.* 10.

Chryſites,

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum : qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt Chryſocolla, quaſi gluten auri. Duplex eſt, Nativa, & Factitia. *Dioſcorides, lib. 5. cap. 54.* de nativa agens primas tribuit *Armeniacæ*, ſecundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ.* Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*; *Goldbergæ* in *Sileſia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de bufonibus. Poſſit dici Chryſocolla viride ſciſſile, ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin. lib. 33 cap. 5.* definit Chryſocollam nativum humorem eſſe in puteis per venam auri defluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter ærugines ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata ſunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris raſile, & Chyrſocolla, quæ dicitur viride æris raſile. Chryſocolla nativa habet vim diſcutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chryſocolla & cæruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id eſt, χύανον, inſint. Tertium quiddam candidum ſcintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, ſed argentum non eſt. *Serap.* dicit nativam Chryſocollam, quæ in ripis maris invenitur, eſſe ex ſpeciebus ſalis cal. & ſiccam quarto gradu,

F Dicitur

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum aninenum, Flos, *&c. Ruland. pag.* 148. enumerat sex species Chrysocollæ.

Chrysocolla est venenata plus justa dosi accepta secund. *Dioscor.* sed medici utuntur caute ad partum facilitandum.

Clorites, gemma, Secundum *Plinium*. est gemma pretiosa viridis coloris, instar graminis.

Coaspites gemma, A Coaspi fluvio nomen accepit secundum *Plin. lib.* 37. *cap.* 10. Gemma pretiosa.

Concha, vel Alveolus vitreus, est vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chrysolithum gemmam una cum hyacintho mittit Æthiopia *&c.* aureo colore translucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit esse pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chrysolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus species esse Marchasitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chrysolithi est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green sicknesse.*

Choeras, Item struma, est tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam scrofula.

Coloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam celeritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim alte penetrare potest

poteſt propter corpulentiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelſum proprie intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc eſt, quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab iplo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abſtrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, uſque dum eo devenerit, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur a nonnullis. Et ironice vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur, perdentes potius ægros quam ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum, ſulphur & alumen concremata, vulgo paſſim per omnes fere nundinas exponunt, magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultramarinis regionibus allatum, imo ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata, præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino collo. *Colica*, diatheſis.

Colcritium, eſt liquor compoſitus ex corroſivis me-

tallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur è vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte qua coleritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum vero ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometz, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Alias est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam, illud vero siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinæ methodus, in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibimetipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantum, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imo perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia, & exiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte ſignata.

Corpus, eſt ſubjectum in quo virtutes rerum deliteſcunt.

Corpora ſupercœleſtia, ſunt ea quæ per mentem in imaginatione ſolum, & non per oculos carneos cognoſcuntur. Spagyrorum ſubjecta ſunt mirabilium operum.

Confuſio, quæ eſt ſynchefis, eſt Commiſtio actu liquidorum, quæ per ſe fluere poſſunt. Itaque & conſiſtentia, tum partibus, tum toti, aquea eſt ſeu fluida. Quæ enim eliquata ſunt, poſteaque confundantur, ut pix, & cera, vel reſina *&c.* principaliter ſunt colliquationis, licet miniſtret illis confuſio obiter, cum & ſine confuſione poſſent congredi.

Chybur, eſt ſulphur; *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Miſceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: nam in nullo exterior pulmo eſt poſitus magis, majuſque arcanum ad pulmonem latet, niſi in ſolo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 498.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, eſt per glutinem compoſitio, manente natura conglutinatorum. Et eſt reductio, ſeu reſtitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujuſque varium eſt, & dicitur hic omne, quod viſciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coercet.

 Conterfehe,

Conterfehe, Liquor quem exſudant parietes fornacis.

Contus, *A gage or long pole*. *Contus ferreus*, *Contus foſſorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſor coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rubedine, alius multum nitet, ſicut minium. --- *Carneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentifricio dentes. --- Et ſigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum eſt fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Baſſad*, *Beſcth*, *Baſſath*, eſt nihil aliud quam frater marinus, qui alto extractus induratur, atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aere. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aere congellatur, aere in gemmam corallium. Teſte *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aere dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *c.* 41. de amaris fontibus.

---Videas lapideſcere Sarni
Cærulæo ſub fonte alnum, filiciſque maniplos
Et palcæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam ſicut planta coralliorum aere congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni fiunt lapides: plura videas apud *Ruland.* a *pag.* 171. ad 173. *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præſentiſſimum eſt remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando

tando naturam corallia facit, quæ optime mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probe sciunt.

Cortex æris, est bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1 *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2 Rara mollis.

3 Dura.

4 Lutea mollis Waldenburgica, quæ facilime lineas ducit.

5 Tophacea.

6 In cinereo violacea dura.

7 Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8 Viridis dura.

9 Subviridis.

10 Nigra mollis.

11 Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12 Nigra dura.

13 Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contumacissima factum, acutiore basi, & tereti in ampliorum

capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Crystallus latis, est concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem esse certum est, quia impatiens est caloris. Et veluti Electra, ita crystalli arte parantur & absterguntur. Infestantur Crystalli vitiis quamplurimis; scabro, rubigine, maculosa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & sale, capilla mentis rimarum. Christallus habet usum medicum in cremandis corporibus. Posita sub lingua dicitur restinguere sitim; trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Astrologi crystallum Soli dicarunt. Crystallus per congelationem chymicam lapillus est factus.

Congelatio ejusmodi fit, humore aqueo secedente, & congelabili succo consistenti, in formam lapilli, quod sine calore evidenti in cella fieri potest. Si tamen pars aquositatis divaporando dissipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei solent decoqui ad crassitiem sapalem, aut sedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Crystallus, est lapis albus, transparens, glaciei persimilis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545 *lib.* vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia plano.

Cucurbita cæca, est vas in quo dissolutiones salium, aliarumque rerum.

Cubil, est terra rubea.

Culatum, est calcinatum.

Cregimum,

[illegible], est Tartarum correctum. *Parac.* in Chyrurg. magna pag. 209 folio.

[illegible], est morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrurg. magna folio. 463. pag. 2.

[illegible] quando fiat. lib. 5. de natura rerum, pag. 276.

[illegible] balsamus quomodo fiat. ibidem pag. 218.

[illegible] sublimatio. in Chyrurgia magna, pag. 62.

[illegible], Multæ res in sublimatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se continuant, ut vitriolum: quod si fixatur, Colcothar vocatur: Alumen, si propria aqua fixatur, vocatur Alumen [illegible], quod & in liquorem resolvitur, cui si [illegible] per mensem, aquam parit dulcedine [illegible]: quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Hecticis.

[illegible], est æs ustum.

Cyprium, Æs. Idem Venus, Cancer.

[illegible], *[illegible]*, est Chelidonia minor.

[illegible], *[illegible]*, *[illegible]*, est vas simile urinali.

[illegible], *[illegible]*, est fæx olei, & de Croco.

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam &c.

Corrosio per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula colorata, & veluti emplastrantur: illitæ laminæ reponuntur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulam esse ex liquidioribus, ut salibus, calchantho, aceto.

Cortex

Corpus invisibile est anima, siquidem tenet me iū inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur a Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes vero hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proptie Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed eum plærisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Apollo Paracelsus, quant que intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stiptica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secundo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Miserere mei.

Contractio

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt chyrurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes excedentia. *Cathæretica*, nemomena, ſeptica.

Conſervativa, Phyſicorum præſertim, ſunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præſervantia. Talia potiſſimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta ſunt, qualia ſunt inter vegetabilia quæcunque ſemper verent hyeme pariter ac æſtate, longiorique tempore perſeverant : inter animalia quæ diutius ac ſanius vivunt : inter mineralia, quæ mumialis eſſentiæ liquoriſve plus habent : & inter metalla, quæ ſunt ærugini minus obnoxia. Talia non ſunt conſerva roſarum, violarum, & cætera, quæ conſervatione ipſamet indigent, ac mutuantur à ſacaro. Pudet priſcorum inventa recenſere.

Cooſtrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, eſt liquor.

Coruſcus, eſt auricula muris.

Cortex maris, eſt acetum Philoſophorum.

Cruor ſalis, eſt ſal ſeparatum à primo ſale, vitio ſecundæ digeſtionis.

Cycima, eſt lytargirium.

Cydar, eſt Jupiter.

D

D*Aura*, folium eſt ellebori, alias aureum.

Demotinus lapſus, repentina mors.

Deſcenſorium, eſt furnus chymicus, in quo deorſum fluit liquor à craſſa materia ſeparatus. Illa eſt callida aut frigida. Vide *pag.* ſeq.

Derſes, eſt occultus terræ vapor, ex quo naſcitur omne lignum & creſcit.

Diapenſia, eſt alchimilla.

Diaphonum, eſt id quod tranſparendo lucet.

Diaphorcticum, eſt medicamentum ſudoris expulſivum.

Diaſatyrion, eſt confectio venerem excitans.

Diateſſadelton, eſt mercurius præcipitatus.

Dienez, ſunt ſpiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, eſt viſcus.

Dach, Saxi ſpecies.

Dactyletus, eſt Hermodactylus.

Daib, Deheb, Deab, eſt aurum.

Danic, eſt pondus ſeu granorum.

Danfir, Denfir, eſt Arena.

Daram, eſt Gemma.

Debeſſis, eſt teſtudo.

Degegi, eſt Gallina.

Dehene, eſt ſanguis. *Dem, Dehin.*

Dehenes, Duenes, eſt atramentum.

Dehenez, Duenec, Duhenec, eſt vitriolum Romanum.

Deliquium, eſt deſcenſio frigida, quando corpora coagulata

agulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) expoſita externæ humiditatis hiſce corporibus ſeſe adjungentis adjuvamine, in liquorem reſolvuntur, & in ſubjectum vas defluunt & diſtillant. Reſolvuntur autem in frigido potiſſimum pulveres calcinati, ſalia, & ejuſmodi alia corpora ſalium naturam redolentia, ſed omnia quæ in frigido reſolvuntur, in calido rurſus coagulantur.

Deliquium in aëre, eſt liquatio concreti, quæ fit inſinuante ſe humiditate externa, & ſiccitatem reſolvente ut fluat. Ita reſolutum quod eſt, liquor vocatur, & conſiſtentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii diſſipentur ab humiditate aerea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio eſt, nec liquor, quod inde exiſtit, appellatur: Deliquium eſt duplex, ſcilicet, Vaporoſum & Embapticum.

Diliquium vaporoſum eſt, cum res in ſubtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humeſcendo in liquorem ſolvitur. Ille vero aër vapidus modo calidior eſt, modo frigidior, qualis eſt ſubterraneorum irriguorum. Et res ſolvenda niſi per ſe ſit apta, ad talis potiſſimum, vel ſimilium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam ſiccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Neceſſe enim eſt tenacem compagem ſolvi, & friabilitatem quandam ſalis induci.

Deliquium Embapticum, eſt cum res in humorem demerſa eo uſque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vaſculo contenta immergitur, aut ipſa humoris ſubſtantia non accedat, vel ſaltem tenuiſſimus ſudor permeet, veluti cum in vaſe certo, vel veſica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur; quæ res ſi humor eſt calidus (quod fiat plerumque)

que) ſimulacrum balnei eſt : aut in ipſum humorem ſinitur diffundi, ſeu nude, ſeu lintea petia interveniente, qua ſimul ſegregentur ſordes, & hic quoque vel frigidus liquor eſt, quo pacto gummi ſucci inſpiſſati, ut ſaccarum, *&c.* ſolvi poſſunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & ſimilibus, pinguedinem ſuccumve tenacem habentibus. Humor ille qui eſt medium ſolutionis, talis eſſe debet, ut ſi eum ſegregatum cupimus, facile poſſit denuo ſeparari, nec peregrinam qualitatem invehat ſoluto, niſi ſtudio quærimus ſimul alterationem ejuſmodi.

Denequat, eſt Borax.

Denodatio, eſt ſolutio.

Derquet, eſt vernix.

Deſtillatio per inclinationem, eſt quæ fit vaſe continente materiam in latus inclinato, roſtro deorſum vergente. Illud vas cum plerumque ſit retorta, etiam diſtillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam diſtillatio per deſcenſum dicitur, quod parva ſit elevatio, indeque maxime deorſum reflexio, vel quod ſpiritus maxime deorſum revocentur, & ſine alembico in curvatura coagulantes deſcendant.

Deſcentio calida, (vulgo diſtillatio per deſcenſum) eſt liquoris e corporibus diſſoluti inverſo vaſe diſtillatio. Diſſolvuntur inprimis hac deſcentione omnis generis ligna, oſſa & alia, quorum liquor propter gravitatem aſcendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique diſſolvendorum fragmenta impono, eaque ne inverſa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis tranſverſe juxta ſe poſitis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ ſit, huic inverſæ applico : ita ut ſuperior exacte cum inferioris orificio conveniat, ſed inter utramque laminam aliquam ſatis fortem, ferream inſtar

laneis

lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, depurationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aerea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dibalegi, dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, a *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphryges

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruland.* *pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod a ſole, & a ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens, Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur e ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verum ſapore poſſuut diſcerni: *Diaphrygis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris, æruginiſque aſtringentem & exiccantem linguam. Ochra autem adulta, necquicquam talem habet ſaporem nec vim.

Aſtringit, purgat, extergit, ſiccat, excreſcentia conſumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digeſtio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus uſque ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula, vel regiſtro, pro noſtro arbitrio, oſtiolum calorem ad athanos tranſmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut aiunt) continuum, eundemque, a principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus diſpeſcunt, ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus, inde ad flavedinem ſecundus, ad finem autem qui eſt uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic ſententiæ *Ruland.* adſtipulatur.

Diſceſſus fit, Cum penitius unita caloris ſolventis potiſſimum efficatia ſeparantur, & diſcedunt. Hoc perficitur

perficitur expiratione & reſolutione commiſtorum.

Diſceſſus per expirationem eſt, cum pars in ſpiritum attenuata diſcedit. Et tunc principaliter nominatur expiratio, cum in aerem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, diſtillatio, vel ſublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquã etiã pro expiratione famulantur. Eſt autem expiratio in humidis vapidiſque.

Diſtillatio, ſeu elevatio humida recta eſt, qua partes humidæ ſubtiliores in æthera elevatæ, & frigidis a lembici cameris adhæreſcentes in humorem condenſantur, & per ejuſdem canalem guttatim in appoſitum vas diſtillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia diſtillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, ſed ſatis amplæ, (altitudo enim vaſis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus, qui ſpiritus aſcendentes facilius capiat, & in humorem reſolvat. Poſtea pro ratione rei elevandæ ad calorem adæquatum ponitur, appoſito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibuſque juncturis probe clauſis ignis accenſus ſecundum gradus adhibetur, eo uſque quo omnis humiditas alembicum deſcenderit. Exemplum a vegetalibus producemus, Roſis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: poſtea alembicum roſarum rub. foliis, quibus aculei lutei diſcerpti ſunt, compleo, cucurbitæque impono, & appoſito receptaculo, iuncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor aſcendens alembicum occupat, & ex roſis tincturam extrahit, condenſatusque in aqua in receptaculum diſtillat roſeus. Animadvertendũ autẽ eſt, quod ſi aculei non decerpentur, aquã tincturã pure rubeã extrahere non poſſe. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua tranſcendat amplius, & roſæ in alembico albeſcãt. Hoc adduxi propter artificiũ, tincturã ex roſis ſua ipſius

 aqua

aqua extrahendi. Quando aliquid per veſicam elicimus, tum cum per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Diſtillatio, & elevatio humida obliqua, eſt quando vaſe obliquè jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Diſtractio eſt, qua partes diſtrahuntur qualibet manente in ſua homogenia. Itaque quaſi divulſio quædam hic fit diverſorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa reſpectum extractionis unius in altero exiſtentis vel comprehenſi.

Diſtractio autem eſt duplex, ſeparatio aut calcinatio.

Divaporatio, eſt in ſiccis fumidis ſeu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum ſpiritum quam ſiccum. Inſtituitur in aliquo vaſe pro rei conditione olla, ſartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diverſis.

Doal, vel *Elemptis*, eſt Sol.

Dolet, eſt vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal loquitur.

Dracatium, eſt Saturnus.

Draco, eſt Mercurius.

Draconites, ſeu *drachates* gemma eſt, quæ fit e cerebro draconum: ſed niſi viventi abſcindatur, nunquam gemmaſcit invidia animalis mori ſe ſentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur; & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi eſt. Fugat omnia venena, & venenoſos morſus curat. Noſtri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites a ſimilitudine vocare poſſis. Habet & Syphar (*the skin which an adder caſteth*) *Chelydrorum noſtrorum*, ſuas in medicina virtutes, ſanat

enim

enim ſuffitu mire ſedem & vulvam prolapſam.

Pavonis, ſtercus prodeſt comitialibus.

Dragantum, eſt vitriolum.

Duamir, eſt ſpecies ſerpentum ingredientium compoſitionem theriacæ.

Darchem, eſt Cinamomum ſelectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateſſon Paracelſi, eſt argentum vivum vulgi, coagulatum in Alteheſt, & tinctum cum aqua ovorum, fitque arcanum corallinum de eſſentia & conditione aureitatis, quia eſt etiam horizontale. *Vanhelmont*.

Duumviratus, ex ſtomacho & ſplene unicum facit connubium & thorum unum, In quo ſpleni vices mariti tribuit primorum motuum, & ſtomacho primi ſenſus, eſt ergo ſtomachus Lienis, & Lien ſtomachi complementum, ſub unico thoro amborum eſt principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont*.

Duo Fratres { *Saturnus* & *Jupiter*. / *Venus* & *Mars*. / Aurum & Argentum. }

Duo Fratres, *Edar* & *Michati*. *Edir*, eſt ferrum ſive *Chalybs*.

Dyota, eſt vas circulatorium a duabus auribus, vel uno utrunque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars eſt in modum cucurbitæ, cui impoſitus eſt alembicus in ſummo canalem, qui liquori infundendo inſerviet habens, in loco autem conveniente duobus roſtris incurvatis, & in cucurbitam a capitello humorem condenſatum devehentibus præditum.

Dyoptra, eſt aſſerculus perforatus, ſeu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fiſſa, ut per eam

faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum, concavitas in genere, cum solutione continui.

Dubelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

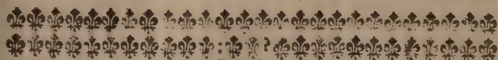
Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez* Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella, ophiglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E

EDelphus, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maxime perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quam in sonitu, vel metallo consistere. Verum Paracelsus rem non ita se habere ut

afferebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solum ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non pretereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius a spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad eleméta simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imo deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius a suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & e contra diversitate.

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus

vidimus quos quicunque induissent, nunquam vel spasmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus est, in paroxysmo vehementissimo, subito ille depulsus, & quasi digitis abstersus evanuerit, & æger a lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, siquis annulorum istorum in digito annulari gestetur, & abditus quidam morbus foras erupturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadam sympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathasius* scripsit, non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificum industria ex septē metallis in igne fabrefactum est, uti *Gebar, Raymundus, Lullius, Theophrastus Paracelsus*, & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia conflabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter supellectilem asservabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes
Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercurii unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præſcriptis legibus, quarum Conſulti ſunt Chimioperiæ *Theophraſteæ* periti. Nam unice cavendum eſt, ut monet Chymiſtarum *Apollo* de ſpeculi conſtellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etſi in re diſpari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, eſt Salviæ vel Juniperi ſemen.

Echis, eſt vipera maſculus. *Echidna*, eſt vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vipræ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abſciſſum & arefactum, ut teſtatur *Nicander* in theriaca.

Edes, eſt aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*, eſt Mars.

Effides, eſt Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, eſt avena.

Elaboratio, eſt operatio manuaria, qua res in ſubſtantia, eaque potiſſimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ ſeu obiter adhærent, ſeu quovis modo adminiculum præbente eſſentiæ, præſtantiſſimam elicimus. Itaque maxime viget hic impuri a puro ſegregatio, eſt & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, eſt alumen.

Elaquir, eſt vitriolum viride.

Elemptis, eſt Sol.

Elevatio, eſt ſubtiliatio, quando partes ſpirituales a corporeis,

corporeis, subtiles a grossis, non fixæ a fixis, instar fumi vel ignis elevantur, & a summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtam materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine perforatum impono, luto obduco, & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis a fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono. caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facile exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne spiritus expirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cum vitreo cono parietibus vasis inferioris rite accomodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optime purgati, *lib.* 2. salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforoto, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatim procedo, quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (a Chymicis flores

sulphuris

ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda vel tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vitrioli per ſublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibus reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) eſt partium humidarum in halitus extenuatarum a ſiccis & groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elevatio per latus eſt, quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elos maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Elrz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur primum Ens e mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cum adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium

claſſis

classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque spermata ad hunc vocantur usum.

Epar, est aër, vel æther. *Epatum*, est Aloe Epaticum,

Epipolasis, est cum sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cum e re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitque usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationem seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione, & dissidio diversarum substantiarum : & procuratur per calorem, non modo actualem, sed & potentialem.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex reipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proxime in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Eposilinga, est squama ferri.

Esebon, *Alsebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex e rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethesius,

Ethesius lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aerem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum supraveadhibito torrentur, donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio e corporea concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ qua e corpore suo extrahitur, sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Alias lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir proprie, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitæ hominum, internusque vitæ balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis conquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale gem-

mæ

mæ conflatum arte ſpagyrica. *Entale*, eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *eſtphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chyrurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſaræ, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vinum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, ſeparataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſtiomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus,

tus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium præsagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter, est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod a corporea concretione, relicta crassitie elemētari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis; unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter a vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora ætheraæ & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatione cœlestis lucis a terra obscura, non omne abcessisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mistorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium e cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, est sal. *Elixir*. est medicina fermentata de 7 metallis. *Para*.

F *Faba*

F

FAba, eſt tertia pars ſcrupuli. *Faba* agreſtis, eſt ſupinus.

Fabiola, eſt flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & inſenſibile quiddam aſtrorum cœli, ſolis & lunæ.

Flagæ, ſunt ſpiritus qui norunt occulta & ſecreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex ſtanno.

Fel vitri, eſt ſpuma vitri. Eſt etiam ſal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, eſt materia firma tanquam fixa, quæ ſuæ naturæ materiam ad ſuam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quam illa habebat, ut fermentum panis eſt farina firmata vel conſolidata in paſtam, quæ farinam ſimilem raram & diſcontinuam, in aliam paſtam fermentatam adducit.

Flagæ, ſunt etiam ſpiritus in ſpeculo apparentibus rebus.

Falcanos, alio nomine, eſt Arſenicum, vulgariter Auripigmentum.

Faſdir, *Saſdir*, eſt Jupiter.

Faulex, eſt Chalybs.

Fecla, eſt fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id eſt rubeæ & croceæ ſunt aquæ.

Fedum,

Fedum, eſt Crocus. *Felilech, Faules*, eſt ferrum.

Fœmina, eſt Sulphur.

Ferrum Indicum, Calibem præcedit proxime.

Ferrum, eſt Metallum, lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si ſulphur fixum, terreum, argento vivo fixo terreo commixtũ fuerit, & hæc ambo non puræ, ſed lividæ albedinis fuerint, ſi ſuperat ſulphur, fit ferrum. In ſumma. Si argentũ vinũ fuerit poroſũ, terreũ & immũdũ, & ſulphur immundũ, fœtidũ & terreũ, & fixæ ſubſtantiæ (uti ſi morbidus cum matre menſtruoſa coit) generatur ferrũ.

Ferrum, a Chymiſtis Marti tribuitur. *Ferrum* eſt duplex. Nativum & Conflatum, ſeu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, ſic dicimus

recrementum { æris, argenti, ferri, plumbi. }

De ſpeciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri conſule *Dioſcor. lib. 5 cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, reſtringendo, ligando, ſiccando, Calidum & ſiccum eſt ſecundo gradu. Hac ſanaſſe Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant ſcoriam & ſtercus ferri, & lapidem ſideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat a *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, eſt ſcoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, eſt rei in ſubſtantia, per admiſtionem fermenti, quæ virtute per ſpiritum diſtributa totam penetrat maſſam, & in ſui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa eſt, ut ex ſymbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobiliſſima fiat ſubſtantia, ad

ad quam natura pervenire finit. Potiſſimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis eſt, locum habet, & ab imitatione maſſæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, eſt fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti paſtæ, multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt, ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipſum volunt eſſe fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo ſit ſubtilis, ut ſuper corpus imperfectũ projectũ, in modũ olei ſupernatet, nec cum illo permiſceatur, opus eſt corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum eſt, ſtatim in tincturam abit.

Fermentum album, eſt argentum. *Felda*, *Fermentum* etiam, eſt Elixir.

Feru zegi, eſt ſtannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioſcor. lib.* 5 *cap.* 72. docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo ſiccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, eſt Ceruſa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius oſtum, eſt vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, eſt auricalcum.

Filtratio, eſt ſubductio per filtrum: eſt colum chymicum, & colatura ſeu percolatio appellari poteſt; fit potiſſimum in humidis, e quibus aquoſitas tenuis tranſit, reſiſtentibus ſpiſſis & oleoſis. Praxis ſic habet.

Carta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, *&c.* Liquor infusus sinitur paulatim in excipulum distillari : unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firfir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, est rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebram sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith vero magis terrea. Omnis flos per se est volatilis & spirituosus; quãquã ingẽio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri. Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore, ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua in spiritus & aerem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, ἐκουῤῥοης vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland*. ponit varia fluorum genera, a *pag.* 217. ad *pag.* 222.

Focus,

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglice *Smelt-house*.

Folia daturæ, quasi folia aurea.

Fom, est ſonus, vel vox.

Fulminatio, eſt gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente ſplendore, indicatur. Nomen operi eſt quod corruſcacio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam poſtquam abſumptæ, ſegregatæque ſunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nuberula quædam ſulphurea obequitat per ſuperficiem, unde poſtea purpureus elucet ſplendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare ſolent, qui cum diſparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, eſt per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverſo modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fuſi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & poſtea comminuuntur terendo cum ſale.

Furogi, eſt gallus.

Furnus, eſt locus in quo ignis ad materiam chymice tractandam dextre & convenienter accommodatur. Eſtque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland.* a *pag.* 226. ad 233 & in *Glauboro*.

Fuſio, eſt liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici poteſt. *Par. de natura rerum* pag. 460.

Fuſio, per Antimonium, qua verum aurum non modo a metallis imperfectis, ſed etiam ab ipſo argento ſperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipſique tres partes antimonii pulveriſati commiſceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventoſum pono. Poſtea juvante (ſi placet) folle probe liquefactum in pyramidem calefactum, ſevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concuſſis regulas aurum

 continens

continens in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo [procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio evaporato, aurum purum, putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Fimus equinus, est digestio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croe, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, est fungi species.

Folia dauræ, quasi folia aurea.

Fons

Fons Philoſophorum, dicitur balneum maris.

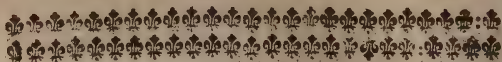
Formæ rerum. influxus dicuntur cœleſtium, quos a ſuperioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuſcujuſque rei.

Formicæ, apoſtemata verrucalia, porralia.

Fugile, eſt aurium in regionibus apoſtema, vocatur *parotis.*

Fuligo metallorum, proprie dicitur arſenicum, ſed uſurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, eſt Mercurius.

Flumen hoc loco, ſunt flores cupellati argenti, in ipſius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem eſt ac repurgare, potiſſimum quæ perfecta dicuntur.

G

GAmathei, ſunt lapides quibus cœleſtes vires, & ſupernæ conſtellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris inſigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre ſæpiſſime contingit è montibus erutos, quandoque ſecundum ripas aquarum.

Glacies dura, eſt Chryſtallus.

Gladialis eſt ars, qua juxta firmamenti curſum aſtrorum, gladii cuduntur & enſes, quibus & incudes reſiſtere non poſſunt, unde vocatur alias incuſma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, eſt ars & ſcientia terrarum notiſſima. Sed hoc loco dicitur, quum aſtra terræ ſeſe palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præſagium ſumant quod ſortitur effectum. Dictur etiam Aſtronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per aſtronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, eſt herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perſpicuo tartaro.

Genula, eſt planta degenerans ex tranſplantatione paſtinacæ.

Gibar, eſt medicina metallica. *Gibum* eſt Caſeus.

Gigantes, ſunt elati vel proceri ſupra, vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelſum eſt vitriolum ſua ſponte reſolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine ſalis armoniaci aquam appellant.

Gluten, eſt Paracelſo ſinonia, vel ut nonnulli volunt ſinovia, liquor viſcoſus albus & clarus, in omnibus juncturis inſtar albuminis in ovo, perſpicua materia, in qua ſi generetur tartarus ob ſal reſolutum quod habet in ſe quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium eſſe aſſerit.

Glutinis tenacitas, eſt reſina mineralis, ut terebinthi reſina arboris ſuæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis, & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel ſpiritus potius corporei ſub terra viventes, alias pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, eſt ars ſuperſtitioſa à Græcis inventa, vel ſaltem culta, viſiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ vere non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus ſapientiæ captarent exiſtimationem, cum nihil aliud eſſet quam oculorum aciei per obfuſcationem vel obtuſionem, tranſmutatio, ex imaginationibus hominum ſumens exordium, quorum aſſenſus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in ſimilitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis eſt porphyrites, cujus uſus ut marmoris in arte ſpagyrica, ad ſpontaneas rerum ſolutiones potiſſimum eſt idoneus.

Guarini, ſunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, eſt argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, eſt valeriana, phu.

Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio e petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit e nigra naptha aut bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterque igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* vero quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuuntur. Succinum vero seu electrum non bitumen est, sed tantum lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates a loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides*, *lib.* 5. *cap.* 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Diosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangræna, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Coagulare idem.

Gechar-

Gecharsam, Disdaha, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum est gemmam talem habere vim, cum telæ araneorum sunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1 Berillus. 2 Chrysoberillus. 3 Chrysophrasius.

Gemma Prasius, Lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemmæ Ceauniæ. 1 Ceraunius longus. 2 Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmæ Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in *Gallia*, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucentibus nigris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli a principibus: nam ubi venena sunt, præsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mire expetuntur a nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumæ nascuntur Boraces, quæstio est. Sed si bufones suspenduntur aere, ut arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geome-

Geometria finitura, decempeditura, agri menſura.

Gerſa, eſt Ceruſa. *Geſor*, eſt Galbanum.

Gi, eſt terra. *Gich*, *Gepſim*, eſt Gipſum.

Gilvus, *helvus*, eſt medium inter album & ruffum melinus, Citrinus.

Gir, *Gith*, eſt Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Girmer, eſt Tartarum.

Giſiſmi, eſt Gummi.

Glaſſa, eſt genus Vernicis.

Gliſomargo, eſt Creta Candida.

Gerhulle, eſt ſaxi ſpecies. *Gineſt*, eſt ſaxi ſpecies.

Glimmer oder, habet colorem argenti, ſed argentum non eſt, fellium autem argentum dicitur a ſimilitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, eſt rotundum.

Gluten, eſt fel tauri.

Gluten; Sinonia, vel ſynonia eſt pars corporis nobiliſſima, ſubtilis, pura, alba, perſpicua, ſal reſolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, *Meſpila*, *Agabor*, } Pulvis.

Goſel, eſt animal Cornutum.

Gradatio, eſt metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & conſtantia potiſſimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in ſubſtantiam per ſe transfigurandam vim habet; ſed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifeſtum producit, nihil mutata ſpecie priore: velut ſi natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, ſi volatile, figit, ſi impurum purificat, *&c.*

Granatus,

Granatus, Species eſt proculdubio carbunculi, eſt gemma rubea, perlucida ſimilis balauſtiis, coloris roſacei, obſcurior carbunculo. Altera eius ſpecies intra ruborem violæ ſparſum colorem habet. Ejus patria eſt *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit triſtitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, ſed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Teſtatur fieri prægnantem & *Para.* mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, eſt fructus arboris terebinthini.

Granum nil, eſt ſemen Indicum

Granulatio, eſt in granula comminutio, ei inſervit fuſio. Eſt enim propria metallorum & perficitur variis modis. Fuſa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata diſſiliant. Fundi vero in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquã aquæ imponuntur ſcopæ e viminibus exilibus, ut eo melius diſſiliant. Loco ſcoporũ tabella, vel coloratoriũ anguſtiſſime pertuſum, vel crates ad uſum venit.

Graſſa, eſt Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratenſi proxime urbem copioſe provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, eſt ſtellio.

Guma, gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradiſi, Auripigmentum.

Guma Cupri, eſt ſtillicidium Veneris.

Gummi aſinar, eſt gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, eſt tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, eſt gumma quæ eſt marinum

Gutta rnonia, ſeu Butiga, vel gutta rubea, eſt inflammatio totius faciei.

Gemmarum

Gemmarum mortificatio quomodo fiat. *Para. lib.* 5. de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 462.

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantum extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1 Fossile & nativum, & e terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis fere nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2 Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland*. putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili speculari, qui a Germanis dicitur Sperglass, glacies Mariæ, quia repræsentat formam glaciei. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib.* 36. *cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. species *gypsorum*.

H

HAl, dicitur ſal. *Hal*, alias *Hol*, eſt etiam Acetum.
Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.
Harmel, eſt ſemen rutæ ſylveſtris.
Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.
Hadid, eſt ferrum.
Hæmatites, vocatur a German. *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipue, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioſcor.* enumerat ſex ſpecies, *pag.* 250. 251.
Hager, eſt lapis.
Halimar, eſt Cuprum.
Halcyonium, eſt nihil aliud quam maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur. Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris. *Halcioninm* vero ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa. *Ruland.* a *Dioſcoride* enumerat *pag.* 253. 5. genera halcyonii.
Hel, eſt mel.
Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria,

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri; rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hemorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentum.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, alias humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib.* 37. *cap.* 9. Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres eius faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi, *Ruland.* enumerat *pag.* 256. ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypogloſſum,

Hypoglossum, Hyppoglossum, Epiglossum, Uvularia; Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I

I*Aspis*, est lapis hœmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag. 457.* Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idiotæ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi proffleores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias, Ileadus.*

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod una cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, e quibus omnia sunt composita.

Ileidus,

Ileidus, eſt aër elementalis: in hominibus vero ſpiritus eſt qui tranſit per omnia membra.

Iliaſter, aut *Iliaſtes*, vel *Iliadum*, eſt prima rerum omnium materia, conſtans ex ſulphure, mercurio, & ſale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, eſt cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus, vero cahos ignis.

Item quatuor ſunt hominum *Iliaſtri* concernentes longævam vitam.

Iacens, eſt fundamentum montis.

Iaſpidis ſpecies *Ruland*. enumerat (a *pag*, 257. ad 259.) 22.

Idum, eſt pulmentum.

Idroagira, eſt aqua alkali.

Iffides, eſt Ceruſa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philoſophico. *Ruland*. 9. Ignis ſpecies enumerat *pag*. 260.

Ignis calor, eſt naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, eſt ignis fortiſſimus.

Ignis elementaris, eſt Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis ſapientum, eſt fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, eſt ſulphur.

Ignis extinctus, eſt ſulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, eſt oleum e ſulphure Cupri. *Vanhelmont*.

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum. *Para*. 7. *Archidox*, deſcript. *pag*. 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci philoſophi obſervarunt. Æſtimantur non ſenſibus tantum, ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum vero viſui, & tactui.

Primus

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius &c. Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cum digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cum habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus philoſophorum, qui deſcribitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis recte diſpoſiti natura. Is plerumque talis eſt qualem ſuppeditat fornax vaporarii moderate incenſa, aut qualis eſt catini arenarii fornaci inſiſtentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modeſta

Secundus gradus eſt intenſior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Apellant calorem cinerum, quos mediocris ignis ſub catino cinerario incenſus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aerem concipiunt.

Tertius gradus eſt cum læſione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel ſcobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, &c.

Quartus eſt ſummus gradus, & plerunque deſtructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congeſtarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus eſſet in planta, primus ſit in ſtibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus tamen in operatione per balneum omnes quatuor poſſint habere locum.

1 Ut ſit primus, cum modice aqua incaleſcit.
2 Secundus cum jam acriter ſentitur.
3 Tertius cum urit.

4 Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. *Para.* de natura rerum *lib.* 7. *pag.* 457.

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbibitio, est ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: alias etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim succo quodam potantur, & ad usum evadunt commoda.

Incineratio, est ignitio corpora vehememtiori, igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non in cineres, sed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formam massæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & impasta-

impaſtatio nominari poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ aut res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

Indicum ſpuma, eſt duarum ſpecierum : ſc. Eſt indicum nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus improprie, non n. eſt lapis ; huic ſimile eſt ferme adarces, qui ita & adhæret arundinibus : ſed adarces fit, Indicum naſcitur ſua ſponte in arundinibus ; Partim factitium eſt in officinis tinctorum. Eſtque ſpuma purpurea, innatus cortinis. Optimum eſt factitium illud, quod cœrulei præbet ſpeciem ; habet n. cœruleum in nigro colorem.

Leviter aſtringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii ſuccum herbæ ſimpliciter eſſe dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vocant Indicum, id eſt, glaſtum, quod aliud eſt domeſticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit : Alterum eſt glaſtum ſylveſtre. De quibus vide *Dioſc. lib.* 2. de glaſto.

Infundibulum, eſt vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne ſeptem Planetæ.

In aqua ſeptem metalla.

In terra ſeptem herbæ.

In aëre ſeptem tereniabin.

In animalibus ſeptem ſunt membra principalia. *Par. p. tom. pag.* 872.

Nihil enim eſt in tota rerum natura quod non ex

iſtis tribus Mercurio, ſale, & Sulphure non conſiſtat; & hæc tria ſunt *Theophraſti* principia, quæ analyſi ſpagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ ſingula in ſingulis elementis ſunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in ſua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophraſtus* invenit, ſed e tenebris obruta in lucem revocavit.

Inſtrumentum metallicum ſignificans mundi partes. a Compaſs.

Iris, eſt gemma cryſtallo ſimilis, ſecundum nonnullos radix chryſtalli: frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in inſula quadam rubri maris. Eſt lapis ſicciſſimus, idque maxima ſua ſubtilitate indicat: voluntque eum naſci ex aqueo ſucco, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur vero *Iris*, quia in medio eius repræſentat Irim meteoron diſtinctis venulis; vel quia ſub tecto repercuſſus lapis is ſole ſpecies & colores arcus cœleſtis in proximos parietes ejaculatur, teſte *Plin.* Et addit aliquas eſſe ſcabris lateribus, & augulis inæqualibus, quæ cũ in ſole aperto projiciãtur, radios faciunt in ſe recandentes diſcurrere, aliquas etiã ante ſe projecto nitore adjacentia illuſtrare. Addit & aliam Irim ſimilem ceræ præduram, quæ in Perſide naſcatur, & huic ſimilem aſpectu, ſed non ejuſmodi effectus gemmam.

Ios, eſt venenum.

Iota, Iora, eſt viride rama.

Ipacedes, eſt barba hircina.

Iva artetica, vel *Muſcata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumniſum, Iumnizum, eſt Fermentum.

Jupiter,

Jupiter, eſt Stannum.

Juſſa, eſt lapis gypſius.

Iliaſter primus, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ, imo vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

Ileaſter ſecundus, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaſter tertius, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

Iliaſter magnus quartus, eſt mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaſter tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelſum.

Imagines, ſunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœleſtes operantur.

Imaginatio, eſt aſtrum in homine, cœleſte & ſupercœleſte corpus.

Impreſſiones, ſunt fructus inviſibiles, & ſtellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, eſt ejus ſpuma quæ aufertur in repurgatione poſt extractionem. *Impurum tartari*, eſt ipſius alcali.

Inanimati, ſunt pygmei.

Inclinatio, eſt vis naturæ, quæ manifeſtatur in homine quorſum magis proclivis eſt eius vita, actionum & operationum demonſtrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum ſunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Incluſiva, vide ſupra, gladialis quid ſit.

Incubus, eſt nocturnus ſpiritus illudens, fallenſque mulieres in ſomno, ac ſi cum eo rem commiſcerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturæ ſy-

derum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas, retinemus, ut nobiscum maneant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera vero sine medio quovis datur a datore luminum. Et hæc proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia vero naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora*, sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K *Kachimia*,

K

Kachimia, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel ſemiperfectum metallum, & nondum a natura abſolutum, quod adhuc in primo ſuo ente, ut infans in utero ſuæ matris, deliteſcit. Ejuſmodi *Kakimiarum* ſpecies triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recenſere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, eſt anethum ſylveſtre.

Kibrith, eſt ſulphur.

Kymit elevatum, eſt album cinabrium, ſublimatum.

Kiſt, vel *Ciſt*, eſt ſeſquimenſura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, ſive *cobletum*, eſt metallica materia plumbo nigrior & ferro, ſplendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non eſt, ſed meliora metalla ſecum per fumum abducit. Lapis Cadmia.

Kal, eſt Sal de torrente.

Kald, eſt acetum.

Kali, Cinis clavellatus.

Kalnos, eſt fumus.

Kamar, vel *Camar*, eſt Argentum.

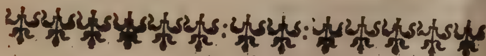
Kamir, eſt Fermentum.

Kanfor, eſt Stannum. *Kazdir*, etiam eſt Stannum.

Kaprili, & *Kibrith*, eſt Sulphur.
Kar, eſt gemma lucens ſicut ignis.
Kaſam, eſt ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, eſt lac acetoſum.
Kayſir, eſt ſpuma maris, proprie pumex.
Koma, *Komartos*, eſt Calx viva.
Konis, eſt Cinis.
Koſt, eſt fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, eſt Maſſa.
Kybrius, *Kebrick*, eſt arſenicus.
Kymum, vel *Kyminum*, eſt coadunatio.
Kymenna, eſt ampulla.
Kymolea, eſt lutum Chymolea.
Kyram, eſt nix.
Kiva, eſt Opoponax.

L *Labor*,

L

LAbor Sophiæ, dicitur Paradysus, alter Mundus.

Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, est Opium.

Lacerta, est cernis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum.

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna vero & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus; Item curenta quæ scutum portat in dorso.

Lapidum

Lapidum mortificatio, eſt eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, ſimilis eſt Ebori maſculoſo, cujus uſus in dentifriciis & in exiccandis hæmorrhoidibus eſt. *Lapis Arabicus* non eſt alius, quam ſpecularis, ſeu lapis Lunæ, ſeu glacies Mariæ, unde olim feneſtræ parabantur, lignis levigatis poſitis loco plumbi, unde fit gypſum optimum. *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque ſpecies. Sed lapis ſpecularis ipſam pinguedinem non habet auripigmenti : & auripigmenti nulla ſimilitudo cum lapide ſpeculari præter in cruſtis. Lapis ſpecularis, eſt inſignis lapis & humor, quaſi concretus terræ, qui non reſolvitur, & dum eſt humor terræ cryſtalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod ſit res cœleſtis ad Lunæ claritatem poſitus, in ſpeciem lapidis coagulatus, & conſtrictus, præcipue ille qui eſt candidiſſimus, & Aproſelinon dicitur. Et quanquam Lapis ſpecularis cognationem habet cum gypſo, ita ut gypſum ſit ejus caput : tamen ejus uſus præclarus eſt in medelis, cum gypſi uſus ſit dubius & venenatus, utpote qui ſtrangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipſis cancris, præſertim in fœmellis, cum ſyphar exuerunt, & depoſuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgo oculi cancrorum, quia quaſi formam habeant oculi : Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra emineant, nec toto durent anno : nec ſunt hi lapides extracta eſſentia a tota bruti teſta, ut per plurimas cancrorum diſſectiones comperi poſſunt. *Vanhelmont, pag.* 139.

Vis illorum eſt frangere calculum veſicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præſentius eſt frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag.* 139. affirmat rariſſimum diureticum ex lapide

cancrorum

cancrornm colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quam remedium horum lapillorum. Præcipua basis est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, Ruland. pag. 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides Trochitæ & Entrochi. *Ruland. pag.* 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Diosc. lib* 5. *cap.* 88. qui colore pumicis, levis, fungosus. friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantum propter colorem & substantiam lapidis; nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. Vocatur *Lapis Asius,* quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur. Dicit *Plin lib.* 36. *cap* 17. Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapicidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40 diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & salsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæpetræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccatur, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petræ* nasci ex rore maris superveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere

habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantum tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen est. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare. Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus, crustosus, levis ut a *Dioscor.* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureū, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis Bezar, significat omne medicamentū cōveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Inter ea lacrymas emittit oculis vi veneni, quæ coagulatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis. *&c.* contra defectus animæ, sanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquā quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partū custodiunt, & pregnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest.

deſt. Cornu ejus acquiſitum intra feſta, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus proſunt, & adverſantur hauſto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Phyſicis.

Lapis Bezar, eſt etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1 Eſt animal *Perſiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo ſimile, partim capræ; In hoc animali, lapis repertus eſt (potiſſimũ in proventriculo, hinc & in ventriculo & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fiſſili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel ſimile continente) ſuperficie levi, & ſplendente, ſubſtantia e laminis, inſtar cæparũ ſeſe invicẽ incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, eſt lapis locis iiſdem animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, ſuperficie ſcabra, colore cinereo, albo nigro, obſcureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præſtantiores: Doſi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales a gr. ſex, ad viginti. Utiles ſunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepſia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri, non ſunt de ſaxaili natura, ſed potius fiunt ex ſucco lacteo ſemicaſeato, & ſemipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in meſpilis, perſicis, *&c.* Neutrum genus & medium ſervant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad ſolidum ſui pulveris materiam non digerantur a ſtomacho humano; Illis tamen ineſt ſuccus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit e limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont, pag.* 115.

Lapis

Lapis Quiris: in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis: Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, osseæ, magnæ seminis lini, proportione tamē piscis. Hac gēma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ, propterea etiam merito, & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*a Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex est, major, & minor.

Major est similis glandi, & lineis quasi torvo ductis quemadmodum egregie describitur a *Dios*.

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor est in forma cylindro similis, fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire prosunt. *Lapides Judaicæ*, 1. nucleo olivæ similis, striatis hi lapides in hunc usque diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis, est scoria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod fit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Fluss.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis ærosus, Item æs cinereum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Ruland*, *pag.* 284. ad 292, (& etiam *pag.* 301.) Ab aquatilibus, & ligno

corporati:

corporati: ab animantibus, & avibus, offibus, & teftis fimiles.

De *Lapide Philofophico*, *Ruland.* tractat, a *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later lictro, eft argentum vivum.

Laton, eft auricalchum.

Lempinas, eft terra figillata. *Lempinas Calcis*, eft batitura æris.

Lempinas, *lempina*, eft auripigmentum.

Leo viridis, eft Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, eft opinione quorundam aurum.

Leo viridis, eft vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, eft auripigmentum.

Leo, eft aurum.

Lepi ferri, eft fquama ferri.

Lepos Calcis, eft pulvis æris.

Leffas, eft aqueum terræ, quod virtute feminum induratur, in ligna, herbas, *&c.* fic aqua vi feminis petrificatur. *Vanhelmont*, *pag.* 45.

Leffas Paracelfi, eft fuccus terræ, recens in radicem, tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus fub titulo *Leffas*. *p.*

Leta, eft calor rubens.

Leucafia, eft calx viva.

Leux, eft Amygdala.

Libra, eft libra penfilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, carbones, offa, conchæ, quæ in faxa corporata funt, fucco lapidefcente, in fonte non procul a *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnafborough*, in Eboracenfi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag.* 304. novem eorum fpecies.

Limpidum,

Limpidum, est purum & purgatum.

Lillium, est Mercurius, unde seme flores de pellicano Lili in tinctura Philosophorum: est quinta essentia sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur liquando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, instar undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majoris dissolutio. Duplex est.

1 Liquefactio simplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liquescit.

2 Liquefactio probatoria est, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, a perfecto separatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: species est gagatis. Nihil aliud est, quam induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland*. putat eos lapides bituminosos, causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, est Mercurius.

Lot, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus a Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine, in omnibus proprie membris, quorum variæ species sunt: Longi, breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi, fasciæ dicti, & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum

Lutum Armenicum, eſt Bolus.

Laudanum, & non ladanum, eſt medicina Paracelſi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* compoſita. Eſt etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philoſophorum, eſt virtus intenſiſſima, & velut in centrum arte coarctata, quæ diſtenſa tincturam exhibet abſque numero, de quo ſatis. Vocatur Elixir, & medicina univerſalis.

Lapſus demotivus, eſt correptio repentina morte facta, periculoſior apoplectico.

Laterium, eſt lixivium, vel capitellum.

Lato; cuprum eſt aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis phyſicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum ſit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non aſſecuta, & cacominerale corpus exiſtit, metallum deſtruens potius quam emendans, etſi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura ſola compoſitum reperitur ex auro & argento nullo pretio perſolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, eſt angelica.

Laxa chimolea, eſt ſal adnaſcens lapidibus, vide ſupra de anathrone, & infra de uſnea lapidea.

Laxativa, ſunt medicamina ſurſum atque deorſum expurgantia.

Leffa, dicitur prædeſtinatio herbarum.

Leffas, eſt occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ creſcunt.

Lephante, ſive lephantes, eſt prima tartari ſpecies, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, ſunt ſpiritus elementi aëris, quanquam

Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sunt.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius, est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri, Ruland.* ponit septem species pag. 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui a membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostoch.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ,

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, siquis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindt, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus n. longe aliud docuit, non n. summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituit fuerunt, presertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde minis incaluerit; properasse se ad fontem, bibisseque liberalius aquã frigidã, inde venenũ Mercurii, ita fuisse excitatũ, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc a *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumorẽ, morbumque omnẽ, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, & cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Jociscus* in sua oratione recitavit: quin & Oporinũ penituisse Epistolæ

 quam

quam ad D. *Wierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatã epistolã, neque eum scripturũ fuisse, si scivisset, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eum scripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theophrasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis, non opiatis, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita a *Theophrasto* appellata, quod omni laude dignissima esset. Duæ saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophrasto Basileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Carniolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Leseoli morbus, est icteritia. *Leseolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leseolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur.

ritur. Eſt etiam Icteritia ſal in flavo colore diaphanum, quod ſuo ſimili pelli debet, *Theophraſt. cap.* 7. de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, uſque ad centrum ſubſtantiæ.

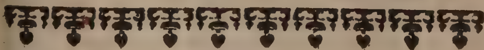
Ludus, eſt lapis veſicæ exſciſſus, qui tandem remedium eſt Calculi.

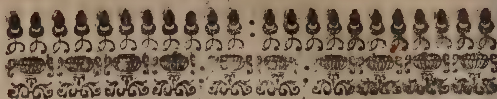
Lumbrici nitri, ſunt vermes in fimo, vel in terra reperti a lubricitate ſic dicti.

Luna compacta, eſt Argentum fixum, vel Aurum album.

Luſtum, eſt pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M

MAcha, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venifica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum a quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo,

item

item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia, communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magnesia dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut magnes, sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri.

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorum, est aurea, argentea, stannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ postrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo sulphure scatens, & scintillas ex calibe multas excutiens præ cæteris pyritum speciebus.

Martath, vel *martach*, est lithargyrium.

Mathematica, plurimis constat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Astronomia, Physionomia, Chiromantia, Perspectiva, *&c.* Proinde quisquis se pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, est argentum vivum.

Materia saphirea, dicitur liquidum cui nulla inest materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere sunt elementa.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, ut marmor, qui supra magnetinus etiam dictus est.

Maturativa, sunt medicamenta chyrurgorum apostemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, seu unio nihil aliud est, quam genitura, seu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora stimulat, sese pandunt quadam oscitatione, sitiunt rorem veluti maritum, ejus desiderio hiant, ac rosido conceptu sese impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aspergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quasi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet; sin turbidum rorem conceperint, sordescunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempestates, si fuerint conceptæ, si tempestive hiantes conchæ satiantur, margaritæ grandescunt: si tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aeris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aeris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis

eſt ut corallum, exemptus aere protinus dureſcit, & fit lapis. Proſunt contra ſyncopen & cardiacam ſpiritus confortant, valent contra fluxum ſanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt viſui, retinent menſes, abſtergunt dentes, clarificant ſanguinem.

Marcaſita plumbea, eſt Antimoniun. *Magneſia Saturni*, Antimonium.

Magneſia, eſt materia lapidis Philoſophorum.

Magneſia, eſt Mercurius, miſtio ſubſtantiarum.

Magneſia, eſt fœmina.

Mars, eſt ferrum,

Maſculus, eſt argentum vivum.

Maſculinum, & fæmininum ſemen. Subſtantia Mercurii & Sulphuris.

Maſſalis, maſſerium, moſſel, mater, eſt Mercurius.

Materia metallica, Item miſtura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1 Materia prima.

2 Lapis Philoſophicus,

3 Aqua vitæ.

4 Venenum Cambar.

5 Spiritus.

6 Medicina.

7 Cœlum.

8 Nubes.

9 Nebula.

10 Ros.

11 Umbra.

12 Luna.

13 Stella ſignata & Lucifer.

14 Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.

15 Aqua

15 Aqua ardens.
16 Sal nitri, & petræ.
17 Lixivium.
18 Sponſa, conjunx, Mater, Eva.
19 Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20 Lac virginis, lac ficus.
21 Lac bulliens.
22 Mel.
23 Sanguis ſpiritualis.
24 Balneum.
25 Syrupus granatorum.
26 Acetum.
27 Plumbum.
28 Stannum.
29 Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30 Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31 Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32 Serpens Draco.
33 Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34 Gemma Scotiæ.
35 Urina puerorum, urina vituli albi.
36 Magneſia alba, Magnes.
37 Etheſia alba, humidum album.
38 Fimus.
39 Fumus albus.
40 Ens metallicum. Eſſe. Quinta eſſentia metallorum.
41 Virtus mineralis Mercurii.
42 Anima elementorum cœlumque.
43 Materia omnium formarum.
44 Tartarum Philoſophorum.
45 Fæces diſſolutæ.
46 Iris.

47 Aurum indicum, Cor Solis, umbra ſolis.
48 Chaös.
49 Venus.
50 Microcoſmus.

Maturatio, eſt exaltatio a rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio eſt Quadruplex. Digeſtio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, conciſis culmis, vaporario ſicco, fœno, humido, gigartis ſole, *&c.* deinde eſt Fermentatio, & Projectio.

Macula, eſt oculi ſuffuſio, cataracta.

Madic, eſt lac poſt butyrum.

Magiſter, Sal conficiens.

Magiſter, ferrum excoquens.

Magiſterium, eſt ſpecies Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem eſſentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas ſeu moles, quam natura per ſe dedit, quanquam non ſemper caveri poſſit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil ſecedat, & nonnunquam ſtudio propter finem uſumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Phyſici alterationem nuncupant.

Magiſterium Conſiſtentiæ, eſt cum ſervata eſſentia, conſiſtentia ad præſtabiliorem eſt immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipſi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad uſum varium evadat habilior.

Magiſterium fixorum, eſt cum corpora volatilia & ſpirituoſa figuntur ad conſtantiam. Fixum opponitur in-

conſtanti

conſtanti & volatili; & æſtimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod ſuſtinet fixum eſt, quod non, volatile, ſiquidem ex eo fugit, & velut ſpiritus aut favilla evolat. Illud eſt quod e molli induratur.

Magiſterium odoris, eſt cum res odore exaltatur, Idque potiſſimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & ſimilium: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, moleſtum, vel etiam nullum habent. cum tamen ad gratiam rei uſu ejuſmodi nota ſint exaltanda.

Magiſterium principiorum, eſt cum principatum compoſitum in principia reſolvitur denuo.

Magiſterium qualitatis eſt, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, ſecundum qualitates occultas, aut manifeſtas.

Magiſterium qualitatis occultæ eſt, cum in his quæ craſſim totius ſubſtantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas ſi pernitioſa eſt in uſũ, in totũ aboletur, vel cum aliqua jactura ſubſtantiæ: &tunc reſpicitur perfectio illa, quæ non in re, ſed in uſu rei eſt. In ſalutaribus utrumque obſervatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur,, ita ut citra noxam poſſit uſurpari.

Magiſterium qualitatis manifeſtæ eſt, cum res in ſenſilibus formis elaboratur. Hæc triplex eſt, quotuplicia ſenſilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur,. Quædam tamen proprius ſpectant naturæ corpus, & quædam ſunt formaliora.

Magiſterium ſaporis eſt, cum in ſapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc inſtrui poteſt. Potiſſimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis guſtum attinentibus tollendis.

Magiſterium

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quæ sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur a Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes, obviaque displodentes.

Magisterium pulverum, hoc est continuæ consistentiæ in pulverem perductæ, fitque potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia; Respicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum e fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur e rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractiones, macerationes, incerationes, sublimationes, solutiones & similia. Fere enim hic quæritur restauratio humoris absumpti, vel deficientis, aut sublatio asperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut spirituum naturam induant attenuatione essentiæ, *&c.*

Magisterium ponderis est, cum pondere res exaltatur. Id autem potissimum in auro & argento requiritur, estque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum sit gravissimum, ideo etiam externo valeri in monetis adjectum pondus est. Quod si deficit, compensatur arte. Massa aurea, vel argentea juste levior

coquitur in urina, cum præcipitato corrallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove consentanea, & concolor factus : vel coquuntur in lixivio concinnato, ex sulphure & calce viva, vel cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo, vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti, colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccatum priore pulvere ; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color præsens e gradu inferiore ad superiorem exaltatur, sed & qui in potentia est, seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur : nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilius in suo genere : Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus ; & Sydcritis, quia ferrum attrahit ; Nam Græcis σιδηρὸς ferrum significat. Semper versus septentrionem se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur a magnete : & ferrum tactum a magnete alterum ferrum trahit : Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes com-

combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo. *Plin.* ponit 5 genera Magnetis, & *Ruland. pag.* 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mamheb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia a *pag.* 320. ad 321.

Marcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medeæ gemma, affertur e regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli, Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Rul.* 14. enumerat species 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum, diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quodam sit a nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea sc. quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea,

Melisea, Melision, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Mensrice, est Mastix.

Merdasengi est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, Mosel, est Stannum.

Mest, Misal, Masal, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, Mecal, Mehal, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Mifros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, Mixadir, est sal armoniacum. *Musadi, Musadit*, Lixandrum.

Missera ssi, est gypsi.

Mistio, est compositio.

Uudiquaque hujus quatuor sunt species. { Inceratio, Et incorporatio, Colliquatio, Et Confusio.

Mistura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum, calchum, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, est glis montanus.

Mechanopeotica, est inventio artis aquaticæ, ut fontiũ in aëra pulsorum, siringarum, aquarum exaltationum per

per fiſtulas & ventilia, folles, ac ſimilia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipſum invocando, vel cum ſeipſo, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, ſunt ſcarabei volitantes, colore ſplendentes aureo, qui attriti ſuavem edunt odorem, in pratis menſe Maio potiſſimum reperiuntur.

Melibœum, eſt cuprum. *Melibocum.*

Meliſſa, non pro apiaſtro, ſed pro manna ſumitur ex nobilioribus herbis tracta magiſterio.

Meluſinæ, & melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata deſperabundæ, fuerunt a Sathana raptæ, & in ſpectra tranſmutatæ, ſpiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monſtra. Vivere putantur abſque anima rationali, & in brutali ſolum corpore phantaſtico, nutriri elementis, atque una cum iſtis in extremo die judicii tranſituræ, niſi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipſe, naturali morte interire poſſe, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejuſdem ſtatus atque generis plura ſpectra haberi creditur in deſertis, in ſylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, ſed proprio nomine ſpectra vocantur, atque diabolorum ſancti, cum quibus verſantur cacodæmones, ſuas illuſiones & portenta perficiunt.

Menſis philoſohpicus, eſt tempus digeſtionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius a natura coagulatus, eſt ſolidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel ſine ipſis per ſe, aut per alia extra mineralem naturam exiſtentia. Vide ſupra tractatu

 ſecundo

ſecundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cryſtallinus, dicitur qui per ſæpius repetitas exaltationes in cryſtalli perſpicuitatem adductus eſt.

Mercurius corallinus, eſt qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, eſt is qui nondum ſeparatus eſt a ſua matrice, vel minera, in qua generatus eſt.

Mercurius laxus, eſt turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, eſt mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum paſſivum.

Mercurius mineralium, eſt oleitas vel unctuoſitas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, eſt primum ens mercurii.

Mercurialis ſeva, eſt aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Eſt etiam ſal purgativum aurei coloris, quod in ſalinis cavernis reperitur, foſſoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, eſt mercurius vivus.

Microcoſmus, eſt parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem ſitus naturaliter, quia de utroque participat : quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur ſpiritualiter atque potentia. Quo fit ut una ſit iſtius & eadem quæ de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica vera, non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & eſſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius crocus.

Miſſadar, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chyrurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Mola matricis, eſt abortivũ quid in matrice generatũ.

Menſis

Mensis philosophicus, est tempus putrefactionis, seu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus est 30. in aliquibus est 40. dierum, philosophicus dicitur, quod in artificio lapidis philosophici usurpetur: sed & pauciores dies mensem conficiunt istum, qui definiri solet secundum naturam rei, & absolutionem operis.

Mercurius, unum e tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta essentia, & aqua permanens, spiritus, semen fœmininum passivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, est principium materiale, vaporosum, naturæ aqueæ, subjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & absolutio adest.

Mercurius, argentum vivum. *C C. S. Z.*

Mercurius, Chambar magnesia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. species diversas, a *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menstruum, Sanguis menstruosus, menstruum vegetativum universale, vinum aminatum, aqua regis philosophorum: menstruum extrahens solutivum & vegetativum universale, Sol, Luna.

Misy, est res metallica, ex speciebus calcanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, misy & sori, chalcitidi generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuius est misy, crassius est sori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, a primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut *Theophrasto* placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Naturæ,

Ens Aſtrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Di vinum. Quorum Entium ſingula peculiarem ſibi curam expetunt, ſed de morbis Sydereis, ſive Aſtral ibus verùm eſt potiſſimum: quibus non alia ſunt med icamenta proficua, niſi quæ a Firmamentali ſunt Curatione, interveniente cœleſtis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat; quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera ineſt vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impreſſio Aſtronomica, refrœnandis & compeſcendis morbis Aſtralibus idonea.

Morborum avita velut ſemina radiceſque, quo pacto ex Microcoſmi officina, ſeu Oeconomia, in Microcoſmi familiam, cæteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcoſmi Magneticæ, tranſplantentur. & deriventur, in ſuo libro inſcripto Biolychnium recenſentur. *Ferneſtus Burgravius.*

Eſt a magnete, quem vocant, Antiphatico occulta quædam operatio, quæ ſtringit adverſarium, quaſi faſcino quodam latenti, ut ille a quo exit, inviſibili modo formidini ſit cuivis hoſti. Atque hujus vires in natura obſervantur.

Eſt in Naturæ quadam occulta proprietate, etſi non ſine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Auguſto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat ſuperior. *Burgravius.*

Molochites, gemma eſt non tranſlucens, ſpiſſius virens quam ſmaragdus, a colore maluæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula ſingulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1 Vel plumbago metallica. 2 Nata e plumbo & ære. 3 E mixtura plumbi & argenti. 4 E mixtura plumbi & auri. 5 Plumbeis laminis cocta *&c.*

Moroch-

Merochthus, eſt lapis. In Ægypto naſcitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidiſſimus, facile liqueſcens, utilis veſtibus dealbandis.

Mortariolum, eſt modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertuſi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod eſt piſtillum cum tubore rotundo, ex baſi lata media prominente, cujus incuſſu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc eſt, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, eſt Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, ſunt quatuor gradus rerum.

1 Quæ proveniunt ex terra ſunt primi gradus.
2 Quæ ex aëre ſecundi gradus.
3 Quæ ex aqua tertii gradus.
4 Quæ ex igne quarti gradus ſunt. Porro qua virtute ſingulo quoque gradu ſeorſum aliud alio vincitur, punctorum eſt non graduum.

Meliſſa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba eſt, *Para.*

Mos, eſt mycra.

Muria, habet effectum ſalis & aquæ marinæ. Eſtque duplex.

1 Nativa, unde fit, ſeu coquitur ſal noſtrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2 Factitia, cum miſcemus cœleſti aquæ ſalis parum. Hinc ſal leve dicimus cum liquefit ſal injectum: & contra ſal durum, cum non liquefit ſal injectum: & ita probatur etiam obiter ſal, an ſit bonum. Hunc ſpecies ſunt garum, liquamen illud e piſcibus & carnibus

ſole maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia eſt ſpecies Oxalme, id eſt acida muria, quæ ſit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menſtruum fœtens, aqua fortis.

Muſcula, ſciurus, campſciurus.

Muſtum, immaturum.

Mydiſis, eſt corruptio partium.

Mydriaſis, eſt morbus in oculis ex ſuperfluo humore.

Mylphæ, Deſiuviæ palpebrarum, ſeu ſicca medicamenta, pro defluxione oculorum

Myoriaſis, eſt morbus in oculis, cum nihil a longinquo, ſed prope videre poſſumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi geniſta naſcitur.

Myrmecia, eſt cutis & creſcentia quædam. *Myrmeciæ*, ſunt verrucæ in pudendis.

Myron, eſt unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Myſis, eſt obſtructio pororum.

Myſterium, eſt eſſentia interioris naturæ, totius ſubſtantiæ in ſubtili reconditaque materiæ parte vehens. Unde a ſucco tantum diſcedit, quantum ſuccus a corpore; & quia in intimis receſſibus materiæ corporeæ latet, ſubtilemque admodum habet naturam, myſterium vel arcanum ſolet appellari. Excipitur autem vel ex ipſis rebus ſtatim, præmiſſa tamen præparatione debita, vel etiam ex magiſterio interdum, & ſucco.

Eſtque duplex, Quinta eſſentia, & Arcanum ſpecificum.

Magnum Oportet, eſt tribulus & ſpina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* ſcripſit ſingularem tractatum.

Myſterium hellebori nigri, eſt ſcilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari

rari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & ſic in aliis, *Para.*

Monſtra, ſunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo ſuæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de ſe generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & ſpecie differentium ſeminum enaſcantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde ſumpſerunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monſtroſi homines horrendi viſu, & execrabiles. Non honeſtius hominum malitia factum, qui bruta diverſarum ſpecierum una vi cogunt, ut equum & aſinam, in generationem bajulatorum ſapientiæ hujus mundi: quæ etiam monſtra ſunt ad generationem inepta ac ſterilia, ab iſtis abhorrente natura prorſum ut ab aliis. Narratur hiſtoria quæ non uſque adeo multis elapſis temporibus accidit Salisburgi, de monſtro in conterminis illis Carinthiæ regionibus a venatoribus in ſylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendiſſent, ab iſtis ſolummodo circunſeptum ad Epiſcopum ſuum adduxerunt, humana planaque facie conſpicuum, manibus pedibus ac digitis ſimilibus, reliquis vero membris omnibus piloſum ut brutum. Quatuor gradiebatur ſatis demiſſis pedibus uti porcus. Appoſito cibo ac potu guſtare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus, uſtionibus, ac variis aliis tormentis tentatum eſt, ſiquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri poſſet, ut fruſtra. Meticuloſum valde, lucem atque hominum fugiens præſentiam, abdere ſe quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehenſa præterire ſolent, interiit.

Morbilli, puſtulæ ſunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, eſt ſolatrum.

Morphea, eſt ſpecies lepræ, alboræ non abſimilis.

Morus, eſt apoſtema, referens aſpectu morum.

Mulæ, ſunt puſtulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non ſolum humana caro, balſamo condita, ſed etiam alia quæque, non per ſe mortua, ſed occiſa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, ſunt oſſium ipſæ medullæ.

Mumia elementorum, eſt balſamus elementorum externorum.

Mumia tranſmarina, Paracelſo eſt manna.

Mumia verſa, pro converſa, liquor eſt mumiæ.

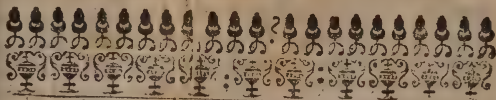
Muſcilago, eſt liquor viſcoſus ac tenax.

Mundificativa, ſunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem a bona & viva ſeparantia, atque repurgantia.

Muſtus, eſt calx alba in urina, veluti pinguedo.

Miſſadar, eſt Mercurius.

Myſterium magnum, eſt omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienſes*.

N

NActa, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cujuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, similia sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & a Christiano quovis detestanda.

Nasda, Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma. *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha,

Naphtha, Nihil aliud eſt, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos, licet corruptum, ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, eſt petroleum noſtrum. *Nigra*, quæ eſt forſitan illa Amia vi picea & glutinoſa, bitumine perſimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui poſſit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, ſtercus dæmonum quidam fuiſſe veteribus voluerunt: nos jam agnoſcimus laſerpitium, aſſam fœtidam. *Napthæ*, eſt vis ignium rapax. *Naphtha* eſt duplex.

1 Naturalis, quæ eſt proprie petroleum.

2 Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones iſti cruſtoſi lapides, qui apud Germanos effodiuntur ſunt gagatis ſpecies, qui ſunt bitumen ſub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine cauſa ſunt, quare montes, ut Ætna & Veſuvias flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor ſolis deprimit illud incendium vel obfuſcat, e contra in nocte, quæ eſt humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, eſt pyr. Ignis.

Narbaſathar, eſt flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron, natron, eſt nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, eſt coagulatum: clarum eſt vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petroſum, nitrum quaſi ſal petræ cal. & ſiccum in ſecundo gradu. Eſt nitrum res cognata ſali, & quæ eſt ſpecies ſalis. Hinc ſal lucidum, ſal Alexandrinum, ſal Anderenæ, ſal nitrum unum & idem ſunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Noſtra in medelis ſunt præſtantiora, quia muto magis aperiunt, & evocant humores; ſed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diverſis modis, in ſtabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo

ante

ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumerat sex genera nitorum.

1 Armenum.

2 Arabath.

3 Aphricanum.

4 Romanum.

5 Ægyptiacum.

6 Babilonicum. Arabes soli primam & sextam celebravere.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus; id est sulphur album.

Nitrum Alexandrinum, est Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum Tincar.

Nitrum, est sal albus, scilicet baurac.

Nitron, est fex vitri.

Noas, est Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocasit, est cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, est Coopertorium vasis distillatorii.

Nora, est Calx.

Nora, etiam est Nitrum.

Nora, etiam est quodlibet sal.

Nosididach, est Artus.

Nuhar, est Venus vel Æs.

Nusiadat, est Armoniacum.

Nuba, est Cuprum.

Nutrimentum, est res transmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ species est, coloris Rosinfarb: in Hibernia copiose invenitur. *Para. pag.* 893.

Nysadir,

Nysadir, nestudar, est sal armoniacus.

Nitri, spiritus Tartarisatus.

Nitri, spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.

Neuta, est pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique spiritus astute se cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantum & non aliter, ut repente quid e longinquis adferant, aut ad remotissima loca deferant: noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est salsugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, &c.

Noboch, instrumentum est necromanticum.

Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio, & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiæ foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba,

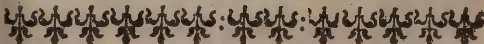
Nuba, eſt ſecunda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo colore, qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, vel corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphorice ſpiritus aquarum ſolventium in arte dici poſſunt.

O *Obrizum*,

O

OBrizum, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.

Oleum vitrioli aurificatum, eſt quod auro dulcoratum eſt artificioſe.

Oleum colcotharinum, eſt oleum ex vitrialo rubeum.

Olympicus ſpiritus, eſt aſtrum in homine, quod efficit ut umbr m de ſe præbeat.

Operimethiolim, eſt mineratum ſpiritus.

Opitulativa, ſunt medicamenta quæ fluxus ſtipant & obſtruunt.

Oppodeltoch, Paracelſi præcipuum eſt unguentum. Stichplaſter.

Ordoleum, eſt apoſtema parvum ordeo ſimile.

Orexis, eſt ardor a tartaro excitatus.

Organopeotica, eſt ars bellicorum inſtrumentorum inventrix.

Orizeum, eſt aurum.

Orizeum foliatum, eſt aurum in tenuiſſimas bracteas malleo cuſum.

Orizeum

Orizeum præcipit *tum*, est aurum in crocum suum redactum, adminicul o croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophrastus* simpliciter *ochram*, esse terram uteam describit, & situ diversa enumerat genera, um inquit: In arge ati & auri metallis nascuntur optima pigmenta, sci. cœruleum, quod proprie limus st. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmorosum, 3 . pressum Cyricum: Si accute consideramus *Ochra*, q uatuor habemus species.

1 Lapidosa ex fodini s, & ad ripas, & littora fluminum.

2 Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut æruleum, & Chrysoco lla.

3 Est terra sicca simp lex ad ripas.

4 Est vel limosa & te nax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astr ingere, erodere, dissipare. Porro x *ochra* adusta fit ru brica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum h ac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetun 1.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercuriu s, Saturnus, Hermaphrodythus, qua viva, viscosa, &c.

Olea soluta, sunt qu æ per deliquium partium subtilium oleosarum secef serunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, ni si quod magisterio totæ res solvantur in liquorem qu emvis, hic vero duntaxat partes essentiales internæ ir pinguem succum, relictis partibus crassis. Necess e est autem præparationem procedere,

dere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione *&c.* apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod e rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribrum spiritus vini potissimum; ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, e diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus, vel deliquio seu solo, seu cum aliis, *&c.* Solutio siquid fæcum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur una: & abstrahitur iterum, idque repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur: idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod

quod coquendo extrahitur. Id fit, vel per elixationem in humore, aut per ſiccam flammam.

Oleum ex aſſatione, fit per ſiccam flammam, cum res per ſe abſque ullo menſtruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovismodo:

Et fit dupliciter, { Aſſatione, & Combuſtione.

Onix, eſt gemma repræſentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, oliquis venis. Dicunt *Onychem*, e lachryma arboris lapideſcere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impreſſionibus & formis.

Albertus Onichis ſpecies facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur, ſolvuntur in ſubſtantiam repræſentantem unguis humani ſimilitudinem. *Onix* triſtitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites; & ſomnia turbulenta, *&c. Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie eſt India. Eſt gemma preticſa,

utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethyſti fulgens purpura, ſmaragdi virens mare. Magnitudo ejus eſt nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, ſi color ejus exeat in chryſtallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, ſi ſal, aut ſcabritia, aut alia oculis occurſantia illi inſint.

Ophites, eſt ſpecies marmoris; & *Ophites* dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræſentat ſerpentes.

Illa ſpecies lineis cinereis & nigrantibus, omnino eſt tanquam chelydri in colore ad oſtium Tangræ. Hujus ſpecies eſt Echitos, qui vipereas habet maculas.

Eſt alia etiam ſpecies *Ophitis*, magis accedens ad formam ſerpentis, quia ſquammas habet, ut ſerpens. Et eſt cruſtaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepiſſe a maculis ſerpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare, eſt operire.
Ops Metallum, eſt argentum vivum.
Orale, eſt Vas.
Orbis, Tympanum.
Oriens, eſt Urina. Sal urinæ. Vitriolum.
Oriza, eſt riſum. *Ozeman*, eſt album ovorum.
Orms, eſt Gallina.
Orogamo, eſt Aurum.
Oſoror, eſt opium.

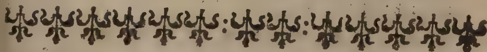
Oſtru-

Ostrutium transplantatum, est angelica.
Othan, Mercurius Philosophorum.
Ovum, est lapis benedictus,
Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ philosophicis operationibus inservit.

Oxos,
Oleum Palestinum, } Est Acetum.
Oxy, est Acutum.

Ozo, est Arsenicum.

P

Pandalitium, *paneritium*, vel *passa*, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Persina*, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula a nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Partheuion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Parædri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando*, *pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circularorium, a figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente;

vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, Pes bruste, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphæræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionib9.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex coostro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtysis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtysis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtysis differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere, Accidente.

1 Subjecto, *Hectica* est morbus Cordis. *Phtysis* Pulmonis.

2 Genere, *Hectica* est Febris. *Phtysis* non.

3 Accidente, *Hectica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtysis* specialis, Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, val *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, a Chymicis tribuitur Saturno, & ejus

 nomine

nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum, groſſum, mali ſaporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menſtruoſa mater, initur a ſulphure marito leproſo, aut livido : & Saturninus ille frigidus naſcitur filius, cui nomen eſt plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuſcunque coloris non reperitur in fodinis, Eſtque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum eſt plumbum : deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur a Græcis, μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena : aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibuſdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum : ſed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto : & ſaccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vaſa ſua. Videas plura ſi places de plumbi generibus apud *Ruland.* a *pagina* 364. ad 370.

Plumbum dives.

Plumbum, depauperatum.

Plmbago, Galena, molybdena, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem ſunt. Lapis plumba-

plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt a Molybdena, *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus e visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Duplex est, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac de eorum variis speciebus videas plura *Rul.* a *pag.* 372 ad *pag* 376.

Pompholix, *Dioscor.* conjungit pompholigon, spodon, & antispodon.

1 *Pompholix* est, cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis: Cinis differt secundum diversitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim est quæ cinerea est, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus Missnensium continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt a spodio candore & levitate: e contra pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix a spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

 2 Factitiam

2 Factitium, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1 De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2 Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephanti, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1 *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2 *Pompholix*, colligitur de argento.

3 Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum a plumbo segregatur.

4 *Pompholix*, ex ære Mansfeldico.

5 Quæ colligitur quando argentum a cupro segregatur.

6 Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidū coquitur.

7 Candida purissima.

8 E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9 *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutia*, & spodius, unum & idem sunt.

Poponac, est gummi.

Porfitigon, est batitura ferri.

Prasis, *Prasimum viride*, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corrodentis abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum cupro,

cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui ſi parum per folium ſulphuris admixtum, idque clauſo vaſe ad ignem poſitum fuerit, ut argentum vivum & ſulphur evaporare & diſcedere poſſint, calx ſubtiliſſima relinquetur: ſimile judicium etiam de aliis eſto. Sed quo magis corpora diſſolvuntur, tanto etiam magis ſubtiliuſque calcinantur.

Preſmucum, Ceruſa.

Principia Chymica

Principia ſunt, quibus res in quolibet miſtorum genere eſt facta, quæ quia inſunt, & jam certum ſibi naturam ſubſtratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi poſſunt. Hæc principia alia ſunt ab Ariſtotelis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis ſint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tam cœleſti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad eſſentias.

Principia autem ſunt tria, { Mercurius. Sal. Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, eſt per medicinam ſuper re mutanda projectam cum repentino ingreſſu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in ſubſtantia mutet: differt autem quod non fiat cum digeſtione lenta, quæ paulatim miſtilia alterantur, & craſin accipiant, ſed violenta penetratione facta, quaſi in momento ingreſſus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, ſed tinctura.

Prolectatio,

Prolectatio, eſt extractio per attenuationem partium ſubtilium, ita ut rarefactæ inclinatione ſuæ naturæ, a a craſſioribus in diverſum ferantur, ibique conſiſtant. Itaque etiam ejuſmodi res, e quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, ſeu rarefactiles; & antequam conſiſtat prolectatum, vel igneum, vel aereum, vel aqueum ſufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & abſiſtat a terreis fixis vi levitatis ſuæ vel fluxus.

Pſamos, eſt arena.

Pſincus, *Pſinkis*, eſt Ceruſa.

Pſythos, eſt frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus ſpecies. { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præſtantiſſimus in *Melo* & Inſulis *Æoniis*, aptiſſimi ad corpora levigande.

Albus eſt levis, ſpongioſus, ſciſſilis: non arenoſus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nám raritate non eſt lapis, & degenerat plane a lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur naſcitur. Creditur eſſe terram omnino exuſtam in Inſulis, quæ deinde aquis adfertur uſque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche.

Purgator, Argenti.

Putrefactio, eſt miſti reſolutio per putredinem naturalem in calido hnmido. Humorem enim neceſſe eſt

est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur a commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandam dissolvens, est putrefactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt, & mitescunt, omnes colores in alios immutantur; item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit veto materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balnenm robis collocari.

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: A quibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, *&c.* Fit autem in aqua Philosophorum sicca, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familiares dicti, quasi penes nos nati.

Pentacula, sunt signa, sigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur a malignis spiritibus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ,

Perdettæ, ſunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, eſt vinum ex herbis.

Periodus, eſt celſa, vel muſculus vitæ, pulſus per univerſum corpus diſcurrens.

Peucedanum, eſt angelica ſylveſtris.

Pilizenii, ſunt pili circa caudam leporum naſcentes.

Piloſella, eſt auricula muris, herba piloſa.

Pinguedinoſa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philoſophorum, eſt ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri poſſunt.

Podagra, eſt tartarus ſinoniæ vel glutinis albi.

Phantaſmata, ſunt ſpiritus ſylveſtres non diabolici, in deſertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis ſæpiſſime loquuntur, terrefaciunt aliquando; ſuam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelſum* expoſitione prima, quam facit in Evangelium D. *Matth. cap.* 14.

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui ſeſe mutuo perſequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta eſſentia, item lapis ille Philoſophorum celebratiſſimus.

Phyſiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoſcitur a facie uſque ad pectus, ut ex habitu de cujuſque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel pulpelxia, eſt ſtupor, attonitus, apoplexia, vel ſyderatio.

Præſagium, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futuræ hiſtoriam, ex quo prophetia quandoque ſumitur.

Præſervativa, ſunt medicamenta vitam a ſuis inimicis,

micis, & corruptionibus defendentia.

Preſſorium, eſt torcular, inſtrumentum quo ſpecies contuſæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtris ob oculos poſita, de quibus *Paracelſus* eodem loco ſuper *Matthæum* fuſius diſſerit : dicuntur alias Prumalia.

Pruinum, eſt prima tartari ſpecies.

Pruina, ſed *pruna*, eſt ignis perſicus.

Pulſatiles, arteriæ venæ dicuntur, vorte proeumatica.

Puſta, eſt ſaniei digeſtio, a pure dicta.

Putredo, eſt generationis materia prima, ſed melius.

Putrefactio, pro corruptione ſumitur in alterationem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpiritus, quos etiam faculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neque habere parentes, ſed non aliter ex corruptione terræ, quam ex æquino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præſaga, quum ignis aſtra ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpitione. Exemplo ſit quod de buxo fertur, et foliis ejus in ignem projectis, ſingulis eorum, de quibus habetur ſuſpitio, nominibus inſcriptis, crepitare ſontis foliculum et exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum ſimul, fieri poſſe putant. Aliud eſt.

Pyrotechnia, hæc ſolum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, ſed medio, ac potiſſimo inſtrumento potius.

Pyrala ſylvana, vide parthenion.

Plumbago,

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem ſunt, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam eaſdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt a molybdena nativa, ipſius colore tantum, non materia. *Dioſcor.* Et color poteſt facile mutari in plumbagine diverſis vaporibus e terræ viſceribus excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam:

Sed duplex eſt { Nativa, & Facticia.

De quibus, & de diverſis eorum ſpeciebus, videas plura, *Ruland.* a *pagin.* 372. ad *paginam* 376. ſi places.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, eſt Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inſperſa de induſtria, vel ex ipſa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus leviſſimus, fit etiam in ſummitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum eſt, tum Cadmia eſt capnitis, ſi in lateribus, et ſummis cameris, eſt pomphylix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholyx, e contra pars quæ adhæret parietibus eſt ſpodion. Illa adoleſcentes diligenter obſervare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam:

iam : in littoribus maris Indiæ.

2 Factitiam in fornacibus : de qua hic.

Spodion fit,

1 E cannæ radice adusta.

2 Ex ebore vero combusto.

3 Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus ; cum fieri deberet ex ebore usto. Antispodium fit x cauticulis stipticis secund. *Diosc.*

Pyrites, & Marchasita idem sunt secundum Græcos t Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur : & illo utuntur milites ad inflammanas bombardas : & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* pecies.

1 *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet t æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo rgentum & æs simul, modo argentum & plumbum igrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vi habere reliquis speciebus.

2 *Pyrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *rites* æris specie æris, cognatus priori.

3 *Pyrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere lphuris : cui nonnunquam admiscetur quarta seuens species.

4 *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia ffert. Coquitur ex eo aurum & argentum, & repetur in magna copia Reichensteinii subtilis admoum, plus aurei, minus continet argenti, vel aurum soim : Sed Raurisi plus continet argenti, minus uri.

5 *Pyrites* cineracei coloris, subtilis admodum repe-

ritur

ritur Reichensteinii, & admiscetur precedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, *Aldenbergi* in *Silesia*, unde conflatur aurum & argentum.

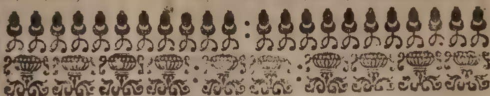
6 *Pyrites* coloris ferrei, per se fert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

Pyrites habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioscor. lib.* 5, *cap.* 89. plura videas in *Rul. pag.* 393. ad *pag.* 396. de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam est parens succorum 6. *pag.* 327. *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag.* 397. *Pyritum* e quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.* 397. Argentei coloris. 8. *pag.* 398.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q

Quandros, Lapis est seu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanli, est plumbum.

Quars, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum fit addendum argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta essentia, est mysterium, ad æthereæ naturæ paritatem viresque prestantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & synceriſſima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. fit hæc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt a vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. a *Para. Tom.* 2. *pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de calido & sicco judicandum. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut uterque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aerem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam possideat, ut ista simul etiam coniuncta videmus aquam suæ terræ, et globulum unum efficere minimum, non secus atque aerem igni suo semper continuum, spheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthercam elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris,

ris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulto. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus, in occulto centroque ſuæ naturæ tamen humidus eſt, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum, cum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutari ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam a ſuis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco ſit affirmatum, alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanquam ad aſylum confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimum phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod a confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallbiilem ſemitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

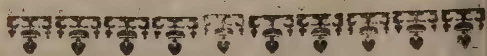
Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta essenta, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, per separationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerũ forma specifica, quæ si a specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur a Paracelso. 2. 4. 0. Hoc est per abjectionem confusionis & impariatis impuritatisque elementorum quatuor, pervenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unione creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum, est animal ex eo solo productum.

R *Ragadiæ*,

R

Ragadiæ, ſunt nolæ vel apoſtemata pudendorum.

Rana, eſt apoſtema ſub lingua.

Rabira, Radira, eſt ſtannum.

Rabiel, Roliel, eſt ſanguis draconis.

Rachi vel Raco, eſt Mercurius.

Racri Ranac, eſt Sal armoniacus.

Ramigi, id eſt *Ramigiri*, eſt Colophonia.

Ramag, eſt Cinis.

Raſar vel Raſtis, eſt Stannum.

Raſtol, Raſoes, eſt æs.

Raſtul, eſt Sal.

Raſaheti, Ruſatagi, eſt æs uſtum,

Realgar, eſt auripigmentum rubeum.

Recha, eſt Marmor.

Receptaculum, eſt vas amplum & globoſum diſtillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei diſtillandæ ratione variat. Nam ſi res vaporoſæ flatulentæ, & ſpirituales diſſolvuntur, amplum eſſe debet: alioquin a ſpirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec ſine aſtantis periculo, rumpitur, atque in fruſta diſſilit. Si vero res calidæ tenueſque fuerint, collo longo formatum eſſe debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, ſinder.

Rel, rebus, eſt acetoſum.

Reſtinctio, eſt gradatio, qua res candefactæ in liquore

re exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principalis finis inventæ restinctionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim a ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecta resolvente, & quantilibet misturæ partẽ segregante. Eam autẽ rem e Gebro medicinã nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyriasis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ una crebro fit.

Raparum radices, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

REX.

Rinar, est limatura. *Rian* idem.

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum.

Rota, Rotingenius, est Colophonia.

Rob.

Rob, eſt ſuccus inſpiſſatus.

Rubeum, Aurum falſum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, vel Uncus, eſt baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimaſticis operationibus inſerviens.

Rubrica ſynopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis ſynopidam. *Dioſc.* eligit eam, quæ gravis, denſa, jecinoris colore, non calculoſa, ſibi concolor, & copioſe cum diluitur, ſe diffundens. Interdum a *Byzantio* afferuntur paſtilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis ſignati, quos materialiſtæ terram ſigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ ſignabatur, quia illi admiſcebatur ſanguis hircinus.

Lemnus, Inſula in qua fodiebatur illa terra, ſubjicitur Turco, quare facile *Byzantium* portari poſſit. Quod ſi color talium paſtillorum, qui afferuntur e *Byzantio*, minus quam debet rubricæ reſpondet, cauſa forſitan eſt, quod cum terra diluitur, ut in paſtillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æſtimant ad peſtem curandam tales paſtillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ ſigillatæ diſſimilis eſt, niſi quod Armeniacæ terræ ſigillum nuſquam impreſſum legatur. Utrum hæc terra ſit tandem ſignata redacta in paſtillos cum literis Turcicis, an ſit rubrica ſynopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum eaſdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda eſſet, an e Lemno, an ex Armenia, an e Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica,

- *Nativa fossilis*
  - *Synopica & terra Lemmia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & degenerante.*
    - *Nativa, ad flumina calore solis, aut terræ exusta et degenerante, quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.*
      - *Metamorphosis egregia, ars a natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut existimat & scribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra usta arte in novis fictilibus.*

Relolleum est triplex,
- Incorporatum,
- Innatum,
- & Momentaneum.

1 Incopo-

1 Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2 Innata, sunt ex tribus. Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3 Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvisu relolleum, cum tinctura velocissima. *Para.* 871. *pag.*

Ranarum sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para.* 890.

Realgar, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphorice sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum : ut realgar aquæ spuma natans super aquas : realgar terræ arsenicum : realgar aëris tereniabin : & realgar ignis conjunctio saturnina.

Rabeboia, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis*, *lapis rebis*, est Capilli.

Rebus vero, est ultima rerum materia.

Rebisola, est arcanum urinæ ad icteritiam : quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Reduc, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adversetur

verſetur atque corruptioni.

Regale, cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

Reſina, dicitur pix flava, & pulchra.

Reſina auri, eſt crocus ex auro tractus.

Reſina pini, id eſt, abietis.

Reſina terræ, eſt ſulphur.

Reſina terræ potabilis, eſt ſulphur ſublimatum in liquorem, balſamum, vel oleum redactum.

Repercuſſiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

Reverberatorium, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, eſt inſtrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Roſea, eſt idem quod hereſypelas.

Rubedo de nigro, id eſt, de talco nigro.

S

SAgani, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer, quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſneâ lapidea tractum.

Sal cryſtalinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini,qui inebriat.

Sal petræ, eſt quod in teſtudinibus cellarum naſcitur in conos oblingos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutiſſime

tiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinæ.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat, omniaque ſalſa ſibi videntur.

Saltz, *ſultz*, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel Sabena, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir, eſt ſcoria.

Saffatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, vel ſagdo, coloris praſſii: ut Gagates attrahit paleas & fila, & magnes ferrum; ita ſagda lignum. & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, }
Sal lambrot, } Eſt ſal acutum.

Saleſar,

Salefar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo macrum, eſt ſal pertæ.

Sal, Hal Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, ſeu Thaber, idem.

Sal amoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidmm,

Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal Indicum, a loco dicitur, Sal Indicus, eſt Mercurius,

curius, ſolvendo, & coagulando.

Sal factitium, eſt id quod coquitur vel arte fit, & eſt duplex.

1 Marinum, *Dioſc.* prædicat id quod ſit candidum, æquale, denſum & e patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc ſal marinum ſtagnis completis, marinis aquis exiccatis ſole ardentiſſimo, quaſi coctione quadam, & imbre ſeu aquis dulcibus admiſtis. Nullum enim ſal fit ſine aqua dulci ut vult *Plin. lib.* 2. *cap.* 106. Admiſcent ſalſis aquis dulces aquas, parantes ſal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hiſpaniæ*, & *Galliæ* fertur, & ſic fit & exiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2 Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, ſicuti jam coquitur ſal Hallis in *Saxonia*, & in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lyſbonam*, ad mare magnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole, qui coquit iſtam aquam marinam in ſal quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur, & fiunt fruſta ejus immenſæ magnitudinis, tanquam forent alumen, aut glacies ipſa fluminum, ſed coloris ſunt ſubpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc ſal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo ſaliuntur piſces. Illud ſal lacuſtre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidiſſimum.

Addit *Dioſc.* modum urendi ſalem, tam foſſilem, tum factitium: quod ſal uſtum ſaltaculum, & cotu-

lam

am dicunt. Mentionem etiam facit ſpumæ ſalis, quæ illi nihil aliud eſt, quam ſpumoſi maris lanugo, ſive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam eſt, ſaporem habens ſalis, & odorem marinum viroſum (alius ſpumam ſalis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris ſponte naſcitur, ſpuma in extremis littoribus, & ſcopulis relicta. Hæc omnis rore denſatur, & acrior eſt qui in ſcopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc eſſe ſpumam ſalis, quod cum homines ſal conficiunt, ſalſis aquis dulces admiſceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod ſalis ſunt infinitæ ſpecies, ſi loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia conſiderare velis.

1 *Sal Cappadocium,*
Sal panis,
Sal maſſæ, } Unum & idem ſunt.
Sal uſuale,
Sal commune,

2 *Sal Sodomæ*, eſt ſal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua eſt amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, a montibus mari adjacentibus, hoc ſal videtur eſſe ſpecies ſpumæ maris, vel ſalis concretæ.

3 Alia eſt ſpecies ſalis, quæ dicitur *Sal alkali*, *vel alkal*, quod factitium eſt, & fit de herba *Kali, vel Uſuen*, quodvolunt fieri combuſtione herbæanthillidis in fovea.

Eſt & ſal lucidinum, nomine nitrum, & *ſal Alexandrinum*, & *ſal Anderonæ baurach*, aphronitrum, nam nitrum ſpecies eſt ſalis.

Salis flos Aloſanthos, a mare videtur habere, eſt quædam efflorеſcentia maris, & emittit hoc mare medica-

mentum:

mentum: alio ſub nomine habetur in officinis, nemp dicitur ſperma; vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu amba ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxili um) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis, & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, ſed ut deponat ruborem, & fia candidum, purgatur.

Flos ſalis duplex eſt,
1 Tenuiſſima favilla, & candidiſſima ſalis.
2 Sperma Ceti, cito auxi lium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.
Sal nominis, eſt ſal gemmæ.

Sal panis, eſt ſal commune non præparatum, Sal uſuale, Sal maſſæ.

Sal vitri, Sagimen eſt vitri.
Sal ſapientum, eſt armoniacus, ſal penſum.
Sal rubeum Indiæ, eſt nitrum rubeum.
Sal tartari, eſt album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus,
Sal Syrus,
Sal thabor,
Sal metallinum,
Sal grandinoſum,
Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum eſt, & terra purpure & reperitur in eiſdem metallis in quibus auripigmen tu

tum nativum, eſt ſpecies auripigmenti, illi per omnia ſimilis, odore & ſubſtantia, & viribus: præter colorem quod ruffum eſt, & conſentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arſenicum ex eadem eſſe materia qua ſandaraca: per arſenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymiſtæ diſcernere ſtudent, arſenicum hoc auripigmentum, & ſandaracam: unum & idem ſunt. Et fiunt ex ſulphure & argento vivo debili a natura. In ſumma, Sandaraca eſt terra metallica rubea, ſeu purpurea, ſeu ignea, redolens ſulphuris virus.

Sandarachæ quatuor ſunt ſpecies,
- 1 *Sandaracha* nativa,
- 2 Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
- 3 Imperfecte cocta.
- 4 Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia reſina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera ſandaracha metallica. Sed in noſtris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
- Olus agreſte,
- Terra rubea, Paulus Philoſophicus,
- Auripigmentum rubeum.

Sal, eſt vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, eſt hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguisuca, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis russi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum, *lib.* 3. de natura rerum, *pag* 392.

Sanguinis humani præparatio, *lib.* de Persicaria, *pag.* 749.

Sanguinis magisterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus, proprie Minium est.

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphiri æstimantur esse. Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui cœli serenati, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet e contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca,
Sayrsa, est Ferrum.
Sarra,

Sarfar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin*, *lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant

fiebant vaſa potoria : nomen cum Sardonyche commutavit : Nomen habet a Sardibus, ubi primum reperta, laudatiſſima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* ſardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat ſanguinem, & bonos ſpiritus procreat. *Rul.* e *Plin. lib.* 37. *cap*, 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22 ſpecies.

Sardonix, rubor pellicidus, habet ſpeciem unguis humani, impoſitus manibus, in ſuperioribus partibus apparet onyx, in altera parte ſarda.

Saturnus, eſt plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, eſt Draconis.

Saura, a Latinis *Lacertus*, *vel Lacerta*, multarum eſt ſpecierũ: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & ſepes, quarũ in ventre diſſecto arũdine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experiméto oſſa viridis lacerti comitialibus proſunt. Sed oſſa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clauſum, plenum optimo ſale, & ſal paucis diebus conſumet carnem ejus, & inteſtina omnia : & ſic facile colligere oſſa poteris, & ad illum morbum proſunt oſſa illa, quam ipſa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam ſpecies *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat, 5.
- Saxa arenaria 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fiſſilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diverſa materia compoſuit. *p.* 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine

frangit & diſſolvit.

Sbeſten, eſt calx viva.

Schebendenigri, eſt canabis, vel ſemen ejus.

Schiſtos, *ſeu Schiſtum*, eſt ſpecies hæmatitis, ſed pallidior & crocei coloris, & friabilis, ſua natura fiſſilis, concremento, & alterno cohærentium venarum diſcurſu pectinum modo, amoniaco ſali ſimilis. Hæmatites rubentibus venis friabilis eſt, & ſanguineus, vis ejus eſt fortiter aſtringere. Quomodo *Schiſtus* lapis cum auro ad lichenas crematur, Vide *Plin. lib.* 33. *cap.* 4.

Scobs, eſt cinis clavellatus, id eſt alkali.

Scobes, eſt ſcoria cujuſque metalli.

Scorax, eſt gumma Olivæ.

Scorith eſt Sulphur.

Scorpius conſtrictus, eſt ferrum præparatum.

Sal taberzet, eſt omnium albiſſimum tartarum.

Sal tabari, eſt ſal alembrot.

Samech, eſt tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, eſt auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Sapphirea materia, eſt liquor in quo non eſt aliqua impuritas vel corruptio, ſed eſt liquidum ab impuro quovis ſegregatum.

Sanguis calcetus, id eſt, inſtar calcis, acer & albus.

Sapo ſapientiæ, eſt ſal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, eſt criſtallus pallidus, ſupra citrinolus vocatus eſt.

Scacurcula, eſt ſpiritus oſſis de corde cervi.

Scajolæ, ſunt ſpirituales mentis & animi vires, proprietates,

prietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum ſunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis a quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, fides in Chriſto Ieſu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Eucharistia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatisfaciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autumni.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel, panniculus eſt oculorum ex venarum inflatione.

Sectacroa, ſupra ſectarum flos, ad macem interpretati ſumus tranſpoſitione, quod alii viderentur longius rem a rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta ſunt ut mitigativa dolorum; quietem ægris adferentia, ſimul curativa, & ſanativa.

Sephirus, eſt apoſtema durum & exiccatum.

Semen Veneris, dicuntur ſquama æris.

Seraphin, eſt ineffabilis virtus, & immenſa potentia cœli, & præſertim angelicus chorus & ſchola cœleſtis.

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum vivum.

Sibedata, eſt hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, eſt terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœleſtes, quæ rebus aſſimilantur nos concernentibus.

Simus, eſt gilla, vide ſupra.

Sinonia, eſt gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, ſunt puſtulæ ſcabierum in manibus præſertim.

Sirza, eſt eſchara.

Sol in homine, eſt inviſibilis ignis influens a ſole cœleſti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, eſt Aurum.

Somnia, ſunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab aſtris & ſideribus in homine.

Sophia herba, conſolidarum eſt ſpecies nobiliſſima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibuſvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiariſſima. Si folium ejus ore maſticetur, labia contrahit, & ſupra caulem exiſtens adhuc laceretur, per ſeipſum conſolidatur, nobiliſſima dulcedine pellet ac balſamo.

Sophiſtæ, ſunt magiſtri noſtri, quæ ſe præſumunt omnium ſapientiſſimos, omnia ſcire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil ſit iſtorum Doctorum Græcorum ſapientia, præter meram ſtultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potius, aſtu faſtuque palliatam, captioſiſqne munitam ſyllogiſmis, quorum omnium ſi neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tabeſi, eſt teſtudo.

Seb, eſt aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, eſt ſcabioſus.

Scatea,

Scatea, dicitur ſecunda tartareæ urinæ ſpecies, a fœtore nomine ſumpto : eſtque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum,ejuſque ſignnm.

Scaton, eſt fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tractat, 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.

Sedaff, eſt concha marina.

Sedhe, eſt Cynobrium.

Sednia,
Seden, } Eſt ſanguis Draconis.
Segax,

Sedma, & *Sedune*, eſt Hæmatites. *Sendanegum*; *Sendanegi*, Hæmatites.

Segith,
Sagith, } Eſt vitriolum.
Seruech,

Segregatio, eſt ſolutio integri in membra diſlocata. Hic enim non confluunt reſoluta, ut colliquabillia, ſed quælibet pars ſecretim tenetur.

Segregatio, eſt Diſtractio & Extractio.

Sel, eſt Sambucns.

Sclatus,
Satir,
Saic, } Eſt argentum vivum.
Solat,

Selenitis lapis, pro lapide ſpeculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie eſt lapis ſpecularis, potiſſimum illa ſpecies,quæ ebur repreſentat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Diosc. Selenitem Aphroselium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib.* 37. *cap.* 10.

Selsas, est filix.

Semafor, *Femar*, est lucidum Carici.

Seperatorium, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio Elementorum.

Separatio per abscessum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt a se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, & dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, a se mutuo disclusæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum

tum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus Πεσπλυσία recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon, est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus, est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sifantis, est terra argentina, simphus.

Sigia, vel *Sigra*, } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. – Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo

imo lapis omnis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435. refert varias Silicum ſpecies.

Siliqua, pondus quatuor granorum.

Simmitium, eſt Ceruſa.

Sinapiſis, eſt bolus armenus.

Sinopis, eſt Minium, à Synope urbe.

Sypho, & *Syringa*, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, eſt cinis plumbi.

Siringæ, eſt Calx.

Smaragdus, eſt à veteribus Aſtrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, Inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris eſt jucundior aſpectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondeſque omnes virore ſuperat. Deinde ſolus gemmarum contuitu implet oculos, nec ſatiat: primo recreat obſcuratos aliarum rerum aſpectus colligitque viſum. *Plin.* & *Sol.* 12, Ponit *Smaragdi* ſpecies.

Smaragdus, adverſatur veneno, & venenatis. Ferunt ſi venenati oculus alicujus animalis, recto aſpexerit illum, obcæcari. Præſervat ab Epilepſia, ſanat lepram; confortat viſum, memoriam, retinet coitum, & digito geſtatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, eſt duriſſimus & aſperimus. Annularii ſculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc ſcindunt certo artificio cum illo ipſo alios lapides, *Dioſc.* utilem dicit ad erodendum, & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solater, eſt argentum vivum.

Solclaſar,

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de altera, & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio est duplex, { Liquatio, & Segregatio; vel Calcinatio, & Dissolutio.

Solsequium, est sulphur.

Sorus, vel sory, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchanthum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, seu ars spagirica, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barboel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, seu obex, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant,

currant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens e re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, *&c*. Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fœtens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, } Est Tutia.
Succudus,

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1 Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2 Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3 Subter-

3 Subterranea cineria.
4 Subterranea nigra.
5 Subterranea viridis.
Sponsus, eſt Mercurius.
Spuma, eſt Cinis.
Spuma argenti, Glette.
Spuma maris, Halcionium.
Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.
Sputa maris, eſt ſulphur.
Sputam boleterum, Magneſia, aurum ſpiſſum.

Spongia, *ſeu fungus marinus*, attrahens & aſſervans aquam, eſt Zoophyton, neque animal, neque frutex, ſed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam ſic definit.

Spongia, *eſt corpus marinum*, *laxum*, *rarum* : *quod cui adhæret ab illa non ſeparatur*, *habetque animas*.

Dioſc. ponit 2. genera, ſc. { Marem, & Fœminam.

Mas exiſtit denſis, & exiguis fiſtulis, albis, cujus ſpeciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis exiſtit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam ſpeciem, habentem intra ſe lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in ſpongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perſici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib.* 32. *cap.* 11. docet omnes *Spongias* naſci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo : præterea in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ, multo difficilius abſtrahantur : & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, &

contrahi

contrahi ad illum: Probet etiam vesci, & ali spongias conchis, & avulsione emittere sanguineum succum, & ex radice renascantur, *&c.*

Stuc, vel Stoac, } Est coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum est pretiosius nostro candido plumbo, sicuti apud nos Bisemuthum quiddam plumbo pretiosius: aliud enim stannum esse, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymistæ stannum semper intelligunt Zinn nostrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes stannum Jovem. Cum *Plin. l.* 34. *c.* 16. dicit plumbi nigri duplicem esse originem. Primo, quod proveniat in sua vena, aut quod nascatur cum argento, aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit stannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Insuper stannum adulterari docet, plumbo albo, seu candido, item albi plumbi nigrisque libris.

Est *Stannum* } Dives, Mediocre, Pauper.

Stibium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Splesglass.* Et Antimonium volunt esse substantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum est, ita ut non insigne separetur. Hoc si sæpius liquefit, transit in plumbum. Vis ejus principaliter est restringere, & refrigerare.

Stipte,

Stipte, } Eſt alumen ſciſſum.
Stiptera,

Stomomutos, eſt ſquama æris.

Stomoma, ſeu acies, eſt chalybis vena pura ex Nariſcis, ſeu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* 449, numerat varias ſpecies. 13.

Stella Occidens, eſt ſal armoniacus.

Stella terræ, eſt Talck.

Stercorum ezeff, eſt lythargirium.

Stratum, ſuper *Stratum*, } Notum eſt Chymicis.

Squillinum azi{z}a, eſt fimus equinus.

Stupio, eſt ſtannum.

Subductio, eſt abſtractio per inferna.

Eſt duplex. { Filtratio, & Clepſidria.

Sublimatio eſt duplex, { Una per Diſtantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per diſtantiam, eſt cum inter ſublimandum, & caput mortuum aereum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat ſublimantur, ſed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio conſiſtunt.

Subtilatio, eſt diſſolutio partes ſubtiliores a groſſis ſeparans.

Eſt

Subtilatio eſt duplex, { *μικροχεόνικη*, *μακροχεόνικη*. }

Subtilatio μικροχεόνικη, quando corpora brevi ſpatio temporis diſſolvuntur.

Eſtque { Elevatio, vel Deſcenſio. }

Subtilatio μακροχεόνικη, eſt quæ tempore longiori res diſſolvit.

Eſtque { Exaltatio, & Digeſtio. }

Succus, eſt eſſentia proxime e corpore conſiſtentia chiliformi extracta. Vicinior magiſteriis ſuccus eſt & nonnihil copulentiæ ſecum vehit, quin ſi cum myſterio conferatur, corpus dici poterat, cum non ſit ita elaborata, ſed adhuc rudior eſſentia, & non raro myſteriorum eſt materia. Habet ſecum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum ſit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri poteſt ut ſuccus liquidior paulatim per digeſtionem inſpiſſetur, ut concreſcat, unde ſuccus concretus vel reſpiſſatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, ſapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, ſeu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enumerat 7 ſpecies, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, ſeu pellicudæ, ſpecies 13. *pagin.* 45 .

Succinæ

Succinæ crassæ, species 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis succis, species 10. *pag.* 453.

Oleum *Succinæ* efficax remedium est in { Epilepsia, Paralysi, Morbis frigidis capitis, Et multis aliis morbis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philosophorum, principium, & pater metallorum, calidum & siccum quarto gradu. Nihil aliud est quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inspissata, quousque indurata fuerit, & sicca facta. Sulphur generatur ex purissima siccitate terræ, vel terrestri, in qua modis omnibus ignis prædominatur : Et est quasi vapor calidus & siccus, causa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, est terra calore excocta, & in substantiam Sulphuris mutata, aquosis, terrestribus, & igneis transeuntibus. *Rul.* a *pag.* 456. ad 459. Sulphuris species.

Sulphur, est principium formativum, partim aereum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus est, & vita rebus inest. Quare & balsamus naturæ appellatur. Ita sal terminator est, Sulphur informator, vim plasticum habens. Mercurius vapor unctuosus est, qui ab illis patitur : formam essentialem Chymici Physicis considerandam relinquunt. Alii ista principia describunt. Quamvis viva, mobilis, & spirituosa species, quæ in halitum attenuari potest, est Mercurius : sicca, conservans, & acuens est Sal. Urens, calida & purissima est Sulphur. Notabis hic

 peculiarem

peculiarem significationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non est Galenica, aut Aristotelica, Sed Chymica, quæ respicit crasin unde sunt facultates & vires. Et aliud est Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, est oleosum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, est arsenicus.

Sumbi, est { Acetosus, & Crocus.

Superficies, est album ovorum.

Simar, est { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est, virtus a substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyrus, vel Spagyricus, dicitur quicunque novit optime discernere verum a falso, a bono sequestrare malum, & impurum a puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Ilech primæ substantiæ, ex primo ente, id est. ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster uterinus.

Sperma aquæ fortis, est ejus fœculentia.

Sperniolum, vel sperniola, est cruor, liquor est sperma ranarum, viscosa & muscilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ, per quam corpus appropin-

appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stybium, est { Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium.

Stiptica, sunt medicamenta constipantia & exiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormiendum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella eruta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur a vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ noctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres, aut sylvani, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertaque loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis a Germanis mercatoribus captus, quem non usque

adeo ſtricte retinuerunt ſecum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculſus & anxietate continua poſt tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non poſſe perhibetur, ut monſtrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præſertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus eſt vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita ſtricta, morbus eſt phantaſticus ambulonum noctu inter dormiendum.

Syrenes, ſunt monſtra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud eſt, quam Naturæ convenientia quædam, a conſervatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter ſe invicem repugnantia diſcordans. Talis eſt in natura hac Macrocoſmica Aeris hujus & illius, cum hoc vel illo ſive concors continuatio, ſive diſcors diſſenſio, de peſtilenti & ſalubri dico. Quod de Aqua item habendum eſt: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortiſſimæ. Cretam aiunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenenſi agro, nihil eſt feracius animalium venenoſorum. in Affrica tum frequentes, tum immanes ſunt beſtiæ reptiles.

In Natura Microcoſmica, alia eſt participatio affectus unius erga alterum, qualis eſt parium cum paribus: alia eſt reſiſtentia inter ſe gentium, & nationum. Et hæc eſt Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem ſpecierum inter ſe, vel diverſarum; Earundem ſpecierum eſt, hominis cum homine, leonis cum leone, amicitia & inimicitia; vel diverſarum ſpecierum eſt. Talis eſt Delphini cum Homine concordia, odium

odium vero inter hominem & viperam. Eſt etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam eſt pugna quædam acrior, quæ a paſtu arcent alia, tametſi ea non veſcuntur eodem, talis eſt canis & lupi, vel aliud animal alterius eſca eſt; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infeſtiſſimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus eſt: idem vero murem adeo odit, ut a pabulo abhorreat etiam, in quo murem conſpexerit. Canis cum homine mirabiliter conſociatur: Lupis & hominibus inter ſe perpetua contentio.

Eſt etiam rerum inanimatarum inter ſe pugna vel amicitia: ut in teſtudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Eſt etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Eſt etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis eſt familiaritas inter oleum & myrtam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice ſociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis aſſurgit. Magna eſt aſparagi ſocietas cum arundine, ſed vitis laurum non amat. Eſt & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Perſicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralyſis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia ſua certa tempora producendi.

Eſt etiam mineralium concordia & diſcordia, ac metallornm. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non tranſmittit & ſuſtinet, auro cedit, ut ſubſidat: Innatant ipſi omnia metalla, excepto auro, id ſolum ad ſe trahit, & complectitur. Stupendam Sul-

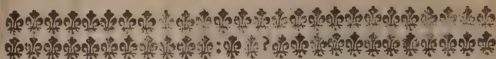
phuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædam insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli exclusi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralysin valent.

T *Talk,*

T

TAlk, & talcum, eſt materia pellucida ſplendens & clara unionum ſimilitudine, tenuiſſimis foliis compacta, & ſciſſilis, cujus quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Taſſus, eſt lumbricus.

Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhræens.

Tartarus, a ſimilitudine dicitur a Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ cauſam ponit.

Tereniabin, eſt pinguedo mannæ. Eſt etiam mel ſylveſtre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus, ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate menſibus æſtivis, *Junio*, *Julio*, & *Auguſto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut eſt vinum aduſtum vel aqua ardens.

Tabaiſir, *Arabice*, eſt ſpodium.

Tabula ferrea, eſt inſtrumentum ſcrobibus hæmiſphæricis, ſeu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effuſiones.

Tabergeta, eſt albificans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, *Rusciar*, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellulas micantes. Chymici fossores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & ostio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant; alii fundum ab illo segregatum faciunt: quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebatur, colore similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet alumniosam. *Diosc.* Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonsores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampelitis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini similima, assulosa, carbones referens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ ſunt ſimiles, ſed ſola ſiccitate, unde fiunt diſtinguuntur. Quædam eſt candida, quædam nigra, quæ eſt nigitis, quædam lutea, quæ eſt ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, ſeu rubea, quæ eſt ſandaracha, quædam eſt viridis, quæ eſt chryſocolla, quædam eſt cinerea, quædam eſt cærulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia, ſic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram ſigillatam, & lutum ſigillatum dicit, quia a Sacerdotibus *Dianæ* ſignabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino ſanguine miſcebatur; Unde ſphragida argos (id eſt) ſigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina ſignata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, e contra homo in terram ſolvitur, & terra illi contra venena, & morbos graviſſimos pro antidoto eſt, & volunt illam ipſam terram, *Lemniam* maxime conformem eſſe in temperamento humanæ naturæ quod etiam conſtat.

Eſt *Terra ſigillata*, *Ceſariæ* Majeſtati, & candida, & rubea ſcorpione inſignita; quæ ab ipſo Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, *Dioſc.* ponit duas ſpecies terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis ſit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima eſt. Vim aſtringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & ſanguinolenta conglutinandi habere docet *Plin. lib.* 35. *cap.* 16. laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & cruſtoſa, eſt ſimilis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa cōmendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra

Terra Samia, ſecundum *Dioſc.* eſt duplex.

1 Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis, cujuſmodi eſt quam alii collyrion appellant.

2 Altera cruſtacea, cotis modo prædenſa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis ſunt vicinæ. Siſtunt ſanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, proſunt teſtium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus ſerpentum.

Terra Selinuſia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ reſplendet. Vel ut *Plin* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Dioſc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida ſentititur. Vis eſt diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, eſt bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, eſt Sulphur.

Terra foliata, eſt Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat *Rul.* a *pag.* 468. ad *pag.* 470.

Terdine, eſt valeriana. *Terdiola.*

Teſtudo, eſt ſpuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, eſt Cuprum.

Themianthus, eſt aurum.

Thiſma, Minerarum Venæ & progreſſio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. ſpecies. Vide *Pumex.*

Thyites, lapis eſt ſubviridis coloris, veluti Iaſpis repertus in Æthiopia, de quo parum vel nihil apud ſcriptores

tores constat.

Tin ,tisatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurimum ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra, sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert : qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quæ a centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor, virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda, antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion,

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula, *Plin. lib.* 37. *cap.* 8. refert hanc gemmam primum allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Toruscula, dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbith minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo

rosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Traramés, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trifertes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit, superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus, & *Tronossa*, dicitur cœlestis ros ex aëre natus, omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, est occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit acpromovet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolectata transudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore surpa admoto. Focus enim supra est circa ergastaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria, & simili arte.

Tripes ferreus vas est, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

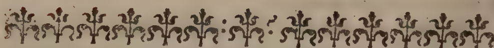
Tritorium, (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, est terra.

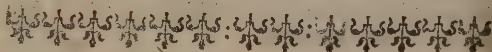
Tumbaba, *Timpabar*, est sulphur vivum.

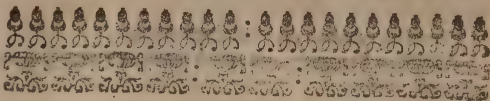
Turpethum,

Turpethum, eſt coagulum ſpecificum fixum, quocirca etiam abſtractis impuritatibus, & indomita volatilitate ſegregatis, in imo vaſorum conſiſtit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum eſſentia, & vis ſpecifica potiſſimum eſt in parte conſtante, aut ſaltem ut uſibus artificioſis accommodata ſit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum ſermone, quo ſeu corticem herbæ ferulaceæ, ſeu radicem ſignant (quanquam poſtea medicinæ ex genere tithymallorum ſimili ſit accommodata) in chymiam irrepſit propter conformem fortaſſis effectum, qui deprehenſus eſt in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V *Vegetabi-*

V

VEgetabilia, ſunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut ſunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, eſt quarta pars libræ.

Viltrum Philoſophorum, eſt alembicus, abſolute tamen poſitum, eſt manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, eſt alcool vini.

Vinum eſſatum, eſt quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affuſum fuit.

Viriditas ſalis, eſt liquor aut oleum ejus viride.

Viſcaleus, eſt viſcus ramoſus arboribus innaſcens, ut viſcus quercinus, malorum &c.

Viſcus proprie, eſt { Pix decocta ex cimis, vel Locuſtis arborum.

Viſcus ſecundæ generationis, eſt cruor qui deſcendit a ſalibus.

Viſio, dicitur ſupernaturalis ſpirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conſpicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, eſt vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit

quit amplius, vel a minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Vnquasi*, } Est argentum vivum.

Valrat, *Ulcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, est vas novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtiliationi inserviens, est { Ahenum, vel Vesica.

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, *Veneris*, } Est verbena.

Venas

Venas corio nudare, & venam aperire.
Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, ſaxis, aſſere, palo tegere.
Vener, eſt Mercurius.
Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, *Murpur*, } Eſt Cuprum.

Venter equi, eſt fimus equinus.
Ventus albus, eſt Mercurius.
Ventus rubeus, eſt auripigmentum rubeum.
Ventus Citrinus, eſt Sulphur.
Venti, ſunt ſpiritus,

Vermicylum, eſt { Elixir, ſeu Tinctura.

Vermilion, eſt { Cinobrium, vel Minium.

Vernece, eſt Vernix guttoſa.
Ulrach, eſt ſanguis Draconis.
Veſica, eſt vas metallicum ex cupro in forma veſicæ el ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & con-enientis latitudinis formatum, circa veſtigium aper-im, ut intra ſinum ſuum convenientem alembicum cipere poſſit, qui adeo cum orificio veſicæ quadrare ·bet, ut tam apte invicem concludi poſſint, ne mini-um inde expirare queat. Impoſitum capitellum e ſuo rtice canalem, duorum aut trium pedem altitudinis

emittere debet, qui in ſummitate aliud capitellum ab aheno aliquo ſemper frigidam continente, qua ſpiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condenſari poſſint, circundatum ſuſtinent. Ex hoc capitello, epiſtomium, ſeu canalis procedit, qui vapores condenſatos guttatim in vas ſuppoſitum deducit.

Hujus *Veſicæ* uſus, in vegetabilibus non eſt negligendus.

Viride æris, } Eſt ærugo æris.
Viride Græcum,
Vel *Hiſpanicum*,

Vitrum, *vitri* 5. genera ſunt.

1 Ex *vitris Europæis*, præſtantiſſima ſunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chryſtallo.

2 *Vitra Aſiatica*, fuerunt pretioſiſſima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3 Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4 Recrementa *vitri* rubentia.

5 *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, eſt combuſtio, calces, & cineres in tranſparens vitrum convertens.

Vitri fel, } Ger. Glaſgall.
Spuma vitri,

Vitrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris, Lapis eſt ſeu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum ſit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quaſi pomum,

mum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert a latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Vngosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Vngula, Morbus oculi, clavus.

Vnguentum Croceum, est Elixir.

Vrina puerorum, est mercurius.

Vssida, est Scoria auri.

Ursub,
Usrub, } Est Saturnus.
Uzurup,

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Rul.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina

Uvæ Hermetis, { Distillatio,
Solutio,
Sublimatio,
Calcinatio,
Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyrurg. magna folio, 463. *pag.* 2. S. *Viti morbus* describitur a *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere levissima quævis & facile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntnr operarii vel artifices semper circum ignem versantes cudendo, liquefaciendoque.

Ulcus æstiomenum, est cancrosum apostema depascens.

Ulissipona, est herba serpentaria, præstantissima ad colicam.

Umbragines, dicuntur pygmei.

Umbratiles, aut umbratilia, corpora transmutata sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Undæ, vel Undenæ, dicuntur homines aerei, terrenique spiritus.

Undosa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Unitas Trithemii, est ternarii in vnionem reductio per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spagyrica : Fundamentum abstrusarum rerum indaginis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Urina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis a natura pulsum.

Urina vini, est acetum, usurpatur pro hominis uri-

na

na vinum aſſiduo bibentis.

Uzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Uritur*. & *Vzifar*.

W

W*Amas*, } Eſt acetum Philoſophorum.
Warnas,

Wiſmat, } Eſt Leproſum non tractabile, vel malleabile, rude ſtannum.
Wiſmadt,

X

XEnechtum, est preservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avellanæ conclusum, & similia.

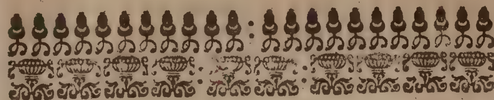
Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisinum, seu *Xissium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, Alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiston, est ærugo rasa.

Y

YArin, Yaria, Jaria, } Est flos æris.

Ydrargiros, est argentum vivum.

Yelion, *Yalos*, } Est Vitrum,

Yomo, *Yos*, *Yu*, } Est viride æris.

Ygropisos, est { Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis, *vel* *Yride*, } Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.
Yxir, est bona medicina.

Ysir, est pulvis.

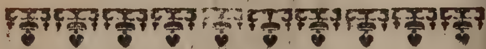
Ycus, *Lagides*, *Dasypus*,

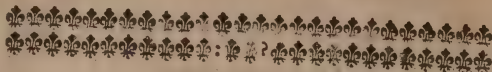

Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impâstetur quod ab imperitis, falso hyrco snaguini ascribitur.

Z *Zaibar*,

Z

ZAibar, est Mercurius.

Zaidir, est { Venus, aut Viride æris.

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet,

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuvitter, *vel* *Zytter*, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zaffran, { Est Ochra, vel Ocrea.

Zaocel, eſt Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zeida*, } Eſt argentum vivum.

Zauhiron, eſt crocus orientalis.
Zaras, eſt aurum.
Zarfu, eſt Stannum.
Zandick, eſt aqua foliata.

Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Eſt auripigmentum.

Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Eſt flos agni caſti.

Zebeb, & *Chara*, } Eſt ſtercus.

Zebd, eſt butyrum.

Zub, & *Zubd*, } Eſt butyrum crudum.

Zec, eſt dragacanthum.
Zefer, eſt pix.

Zegi, *Zet*, *Zezi*, } Eſt vitriolum.

Zeberech,

Zeherech, } Est flos æris.
Alchas,

Zeitrabra, est fluxile.
Zemech, est lapis lazuli.

Zengifur, } est Cinobrium.
Zemasarum,

Zingar, } Est viride æris, vel flos æris.
Zymar,
Zynser,

Zericum, est arsenicum.
Zerifari, est aqua Casei.
Ziniat, est fermentum.
Zoroba, est vitriolum.
Zimar, Philosophicum.

Zenexton, preservativum contra pestem. Inservit duntaxat ut necet, & annihilet specificum virus, quod tam in aere externo, quam intus in Archeo est conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est, has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilominus efficiunt, quam preservationem gestatorum, imo potius perniciosæ & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus

Gerardus Columbus M. D. affirmat ſe ſæpius obſervaſſe hujuſodi placentarum geſtatores, ſuper ſalefactionem corporum incidiſſe in ſubitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidoſa accidentia, quæ non deſierunt, donec ſacculi vel placentæ fuiſſent remoti; & etiam obſervaſſe alios, licet non in inſtanti, brevi tamen tempuſculo poſt in malignas, & peſtilentiales febres incidiſſe, a quibus mortem obierunt.

Franciſcus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat ſe vidiſſe arſenici in ſacculo geſtatorem, pilæ palmariæ certatione ſe minus calefacientem, morte ſubitanea periiſſe.

Mattheus Heſſus, refert ſe etiam cognoviſſe multos, qui licet argentum vivum avellanæ concluſum, collo appenſum portaverunt, nihilominus peſte objerunt, licet agyrte amuletorum iſtorum geſtatores ſoſpites & incolumes reddere ſeſe juramento aſtrinxerunt.

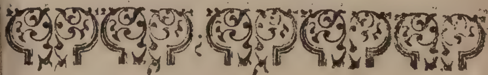
Legimus etiam *Theophraſtum*, magnum (non ſine cauſa) Periclem haud ſanæ mentis judicaſſe, quoniam amuleta geſtaſſet.

Et ipſe *Franciſcus Herringius*, affirmat ſe vidiſſe multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuiſſe foramina, ex geſtatione illarum placentarum.

Vocabula

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omiſſa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Lchabeſt Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & *Theophraſti Paracelſi,* & *Altabeſt Baptiſtæ Vanhelmont,* eorum ſingulis deſcriptionibus mihi videtur eſſe unum & idem.

A *Martino Rulando,* ſic deſcribitur.

Alchabeſt, Mercurius dicitur præparatus : nonnulli volunt eſſe tartarum ; (perſuaſi uti judico ex verbis de *Baptiſta Vanhelmont,* qui ſic ſcribit in *pag.* 118. de febribus. Diſcite Medentes diſſolvens aliquod quod ſit homogeneum, immutabile, diſſolvens ſua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum eſſentias. Quod ſi ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſalem tartari reddere volatilem, ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur a præparationis ejus deſcriptione.

A *Michaele Toxite* ſic deſcribitur, *Alchaheſt*.

Eſt Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelſi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophraſto Paracelſo* ſic deſcribitur.

Eſt liquor *Alchaheſt* magnæ virtutis in hepate, ad cuſtodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem ſic: *Alchaheſt* poſt ſuam coagulationem reſolvatur, & poſtea coaguletur in formam tranſmutatam, ut proceſſus ipſius eſt per congelationem & reſolutionem; quod ſi ſui ſimile uniat, tum eſt medicina hepatis ſuper omnes alias medicinas: & etiamſi hepar jam eſſet fractum, ipſe eſt loco hepatis, ac ſi nunquam fractum fuiſſet. Quare vobis Medicis ſummopere opus eſt, ut hanc medicinam experientia diſcatis, & ut ſciatis præparationem *Alchaheſt*, propter multos morbos, qui ex hepate deſcendunt, ut illos avertatis. *Paracelſ*. Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchaheſt* Mercurii ad tabulam *lib*. quart. de gradibus, ad *cap*. ſeptimum, ubi ſub titulo Hepatis vocat hunc liquorem myſterium Mercurii. hactenus *Paracelſus*. A *Baptiſta Vanhelmont* ſic deſcribitur, *Alchaheſt* ſub nomine *Alcaheſt*.

Liquor *Alcaheſt Paracelſi* omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont*. Et in *lib*. 2, de natura rerum *cap*. 3. *pag*. 482. vocatur *Mercurius præparatus pro hepate*.

Idem *Alcaheſt Paracelſi* cuncta naturæ corpora penetrat & ſubtiliando tranſmutat, *Vanhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati conſentiunt & concludunt quod,

Al-

Alchabest, seu *Alcahest*. } Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et expressis verbis a *Theophrasto Paracelso*, & a *Baptista Vanhelmont* vocatur liquor, sed hæc pro præsenti sufficiant; Et secundum hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænigmatibus, hierogliphycis, & involucris tegere; ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e. g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionisiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lacrymam vitis *Dionysiacæ* gummi hederæ. Alterum solum modo adjiciam. Recipe sphæræ Microcosmi pulverisatæ, & peoniæ planetariæ masc. pulverisatæ. Misce, per sphæram Microcosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) & per pæoniam masc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo praeparatum, *pag* 488. in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur* da ægroto quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum, & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est; nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ ſequuntur, { Opiata, Anodina, Stiptica, Laxativa, Acetoſa.

Frigiditatem tollunt, { Pontica, Amara, Cicatriſantia, Corroſiva, Abſterſiva, Laxativa.

In quolibet Confortativo, non eſt curandum, calida ne res ſit, an frigida, ſed vis arcani conſideranda eſt.

Cerebrum, eſt radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar ſanguinis, proinde principalia conſerva, & minora ab his proficiſcentia conſervaſti. Membra enim principalia non per ſe, ſed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & ſanabis ægrotum.

Si vitam conſervare velis, non ſolum cor in eſſe ſuo conſerves, ſed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in eſſe ſuo. Nam quamvis cor ſit centrum ipſius corporis atque radix, quodlibet tamen membrum principale deſtructum affert mortem.

Gelutta, *ſeu* *Geluta*, } Eſt herba Carlina.

Gelutta & *Meliſſa*, dicuntur a *Paracelſo* in libro ejus

ejus de vita longa, renovare & transferre morbum, sine omni virtute graduum in reparationem videlicet & renovationem pristinæ juventutis.

Guaiacum lignum, vere lignum hebenum. est *Paracels.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi sunt gradus.

Quæ ex aere, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina firmentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolute: nam sanguineus est omnis homo, cum sanguis sit pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus a prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galenistæ Choleram*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt falsum est, sed per ea pharmaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia genera, *Para.*

Laxativum,
Quodlibet
Laxativum, } in se duo habet mala.

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corrallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id est particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico inteligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halercon, juxta Hermetem, vera Aquila est, *Paracelf.*

Nullo utaris superfluo in receptis: nam quo plura conveniunt

conveniunt in receptis ſimplicia, vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur : nam nullum receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere univerſaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia recte collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipſum cerebrum.

Lunaria, *vel* *Cerebella,* } Sunt conſervantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari poteſt. *Para.*

Lillium Paracelſi, pro tinctura antimonii reponatur vera compoſitio Lilii Paracelſi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre poteſt : Et eſt diaphoreticum & hydroticum inſigne, & magnarum virium : & exhibetur ad quoſlibet morbos, a granis duobus ad quinque vel ſex, in vino vel in aqua cordiali : Quod ſi hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menſtruo aliquo idoneo, in nobiliſſimam eſſentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis cauſatam, fœliciter curat, ſi obſervatis obſervandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & ſudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & ſic contractura nulla arthritica reſiſtit. Hujus tincturæ Antimonii compoſitionem *Beguinus fol.* 425. docet.

Spiritus vitæ, eſt ſpiritus qui verſatur in omnibus partibus

partibus corporis, quomodocunque verſenter; Et omnia membra ſive ſint nobilia, ſive non, unicum habent ſpiritum vitæ, cujus eſt eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ ſpiritus vivit in forma fumi, ratione ſecundæ generationis, quæ fit poſt primam naturam. *Paracelſ.*

Septem. In igne ſunt ſeptem planetæ, in aqua ſeptem metalla, in terra ſeptem herbæ, in aere ſeptem ſunt tereniabin, & in animalibus ſeptem ſunt principalia membra. *Para.*

Terra ſancta, Martinus Rulandus Pater vocat crocum metallorum terram ſanctam. *Beguinus, pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis, eſt ſalis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus ſalſedinem, *Beguinus, pag.* 374.

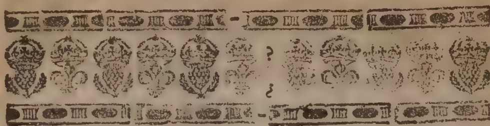
Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, eſt Inſigne anodynum reliquis omnibus merito anteferendum; quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & magni æſtimat. Deſcribitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, eſt arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum eſt in felle, & eſt oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, Beguinus ſcribit Cyprium & Romanum merito ſuſpecta eſſe debent, quod ſint fere adultera, ſophiſticata, varia, diverſorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Concluſio

Conclusio Operis.

Oc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exigui temporis spatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non semper opus sit ad quoslibet autoris libros recurrere, sed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam

parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, passim occurrentes, aliter quam definitæ & descriptæ sunt, interpretetur. Nam si ad Græcam phrasim (cui consonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab autoris sententia

ſentia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his univerſim diſperſos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelſum* ſophiſticis ſuis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quaſi impium, ſacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accuſant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inſcripſit, hiſce calumniis facile reſponſum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priſcorum Græcorum diſcipulos, illorum coryphæos pſeudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine ſunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed

tam

tam pertinaciter in verba magiſtrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum eſt, ſapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo ſtudioſe, & de induſtria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifeſtum confiteri; & uti equi conductitii e communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monſtrabitur, deflectere recuſatis. Veremini ſane ea retractare, quæ per totam vitam profeſsi fuiſtis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, lucu-
(lentior igne alieno.

Fatentur

Fatentur *Paracelsum* excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Paracelsus Galenum*, quod ille tenero cibo & potu solidum corpus ægri nutriat; ille vero contra durorum metallorum virtutibus extractis, spiritus vitæ raros instauret

ſtauret & refocillet. In ſumma, Græci ſibi ipſis totum munus, & officium adſcripſerunt, naturæ nihil. *Paracelſus* vero hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Miniſtrum facit, quo fundamento innitens, adverſariorum innocuos, licet violentes impetus, non ſolum non reformidat, ſed vilipendit.

FINIS.

